Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

הײַנט 10 זײַטען

נײַער פֿאָלקסבלאַט

№ 94	Łódź, Wtórek, 19 kwietnia 1932 r.	צענטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג, י״ג ניסן תרצ״ב	№ 94

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פֿון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

גאַנץ לאָדז און די פּראָווינץ

האָט זיך שוין איבערצייגט, אַז דעם גרעסטען אויסוואַהל

לכבוד פּסח

פֿון אַלע סאָרט ווײַנען אין און אויסלענדישע אָריגינעלע און פּערשידענע אַנדערע ווײַנען אַלעס כשר לחג הפסח עמפּפעהלט צו קאָנקורענץ-פּרייזען

די בעוואוסטע פירמע

כּרמל-ווײַן

ליפּא שײַנבליך, לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 27, טעל. 149-27

ווי אויך אָריגינעלע ווײַן פֿון דער בעוואוסטער פירמע

ליבערמאַן, וואַרשאַ, פראַנצישקאַנער 19

ווי אויך רויט-ווײַן ספּעציעל פֿאַר צוקער-לײַדענדע

די פירמע עקזיסטירט זייט יאָהר 1903.

אַכטונג: כ׳בעט די ג. קונדשאַפט בײַם אײַנקויפען ווײַן פֿון דער פירמע ליבערמאַן, וואַרשאַ, אַכטונג צו געבען, אַז אויף די אינווייניגע קאָרקען זאָל זײַן אויסגעברענט דערזעלבער נומער, וואָס אויפ׳ן עטיקעט. — בעמ.: בײַ אַ גרעסערע אײַנקויף ראַבאַט. — צוליב דער בעקוועמליכקייט פֿון ג. פּובליקום איז דאָס געשעפט אָפֿען ביז 2 בײַנאַכט

קומט און איבערצייגט אײַך!

כשר לפסח — בעקאַנטמאַכונג. — כשר לפסח

דערמיט מאַכען מיר העפֿ. בעקאַנט די ג׳ קאָנסומענטען, אַז מיט׳ן הײַנטיגען טאָג איז ערעפֿענט געוואָרען אַ געשעפֿט פֿון

שאָקאָלאַד און צוקערוואַרען

„DELICJA“ ul. Cegielniana 3

דאָס געשעפט איז פערזעהען מיט אַ רייכען אויסוואַהל פֿון שאָקאָלאַד פֿון ערשטקלאַסיגער קוואַליטעט פֿון די פירמעס: דאַמאַנסקי, לאַרדעללי, פלוטאָס, וועדעל, קאָסמאָ, אַנגלאַס א. אנד.

כשר לפסח — כשר לפסח

בלויז רעקלאַמע איז נאָך נישט אַלעס!

די הויפּט-זאַך איז

ביליג, גוט און עלעגאַנט!

און דאָס קענט איהר זיך איבערצייגען בעזוכענדיג מײַן ערשטקלאַסיג אײַראָפּעאיש-אײַנגעאָרדענט געשעפֿט, וועלכעס איז צום איצטיגען פריהלינג- און זומער-סעזאָן רײַך פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פֿון די מאָדערנסטע עלעגאַנטע

דאַמען-, הערן- און קינדער-שיך

רעעלע בעהאַנדלונג!

מיט אַכטונג

ח. מ. ראַדזאַנאָווער

3 נאָוואָמיעסקאַ 3

טעל. 183-18.

2526

כשר לפסח — כשר לפסח

מאַקאַראָנען

די בעוואוסטע שאָקאָלאַד-פאַבריק

„ANGLAS“

2402

האָט אַרויסגעגעבען צום קומענדען פסח מאַקאַראָנען פֿון רײַנע מאַנדלען און שאָקאָלאַד כשר לפסח בהכשר הרב בדאַנציג.

ייִן כשר לפסח!

רײַנער ראָזינען-ווײַן

אַהן אַלקאָהאָל

קוואַרט . . 2 זל.

באַטשינקע 50 זל.

צו בעקומען נאָר אין דער ווײַן- און מעהד-פאַבריק

פירמע „פּראַגער“

אַלטער מאַרק 2, טעל. 184-82.

2555

רעעל, גוט און ביליג קויפט מען נור

אין דער בעוואוסטער ווײַנהאַנדלונג

ע. שיקיער, לאָדז

פּולנאָצנאַ № 1, טעל. 107-84

דאָס איז די עלטסטע פירמע אין לאָדז, וואָס עקזיסטירט זייט דעם יאָהר 1865 און איז דורך איהר רעעלע בעהאַנדלונג דער געעהרטער קונדשאַפט זעהר גוט בעקאַנט.

די פּרײַזע זענען שטאַרק ערמעסיגט.

אײַן פלאַש ווײַן פֿון 1.60 זל. און | אַלע סאָרטען כּרמל-ווײַן

און קאָניאַק, רײַנער האָניג-מעהד. ווי אויך אויף לאַגער מעהד פֿון די מלחמה

די פֿײַנסטע ליקיערען. עכטער שליוואָוויץ. שפּריט של פסח נאַטירליכער גוטער רויטווײַן ספּעציעל פֿאַר צוקער-לײַדענדע.

אַלעס כשר לפסח! אַלעס כשר לפסח!

2442

לוקסוס-שיך

פֿאַר הערן, דאַמען און קינדער

צו קאָנקורענץ-פּרײַזען

בעקומט מען נור אין דער פירמע

A. OGÓREK

11 זאַוואַדזקאַ 11

מארשאל פילסודסקי אין רומעניען

פיהרט פערשידענע פאליטישע אונטערהאנדלונגען

רומענישער קעניג קומט קיין ווארשא

פאריז, 18. (ספ. טעל.) לויט ווי די פראנצויזישע צייטונגען שרייבען, פיהרט מארשאל פילסודסקי, וועלכער געפינט זיך אין רומעניען, אונטערהאנדלונגען וועגען שלום-מאכען צווישען רוסלאנד און רומעניען.

ווייטער ווערט ארומגערעדט ווירטשאפטליכע פראגען אין צוזאמענהאנג מיט'ן פראיעקט צו שאפען א דונאי-פעדעראציע.

דער רומענישער קעניג וועט בקרוב קומען קיין ווארשא.

ווארשא, 18. (טעלעפאניש) ווי אייער קארעספאנדענט דערוויסט זיך, וועט מארשאל פילסודסקי הייגטיגן דאנערשטאג צוריקקומען קיין ווא רא. דעמזעלבען טאג וועט אויך צוריקקומען פון קריניץ דער פרעמיער פריסטאר.

גרויסע הלואה פאר פוילען

ווארשא, 18. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין די פאליטישע קרייזען שמועסט מען וועגען א גרויסע הלואה, וואס פוילען זאל בקרוב בעקומען פון פראנקרייך. די נייע הלואה האט קיין שום שייכות נישט מיט דער באהן-הלואה. די הלואה זאל בעטרעפען עטליכע הונדערט מיליאן פראנק.

פראפ. ווייצמאן און ד"ר גאלדשטיין

זענען ארויס פון א לעבענס-געפעהרליכער קראנקהייט

דורבאן, (דרום-אפריקע) 18. (יט"א טעלעגראפיש). היינט איז ארויסגעגעבען געווארען א דאקטוירים-בולעטין וועגען געזונד-צושטאנד פון ד"ר חיים ווייצמאן, זיין פרוי און ד"ר גאלדשטיין, וועלכע זענען ,ווי בעקאנט פערגיפטעט געווארען מיט עסען בעת א באנקעט.

דער בולעטין שטעלט פעסט, אז ערשט היינט זענען די קראנקע ארויס פון דער ערנסטער געפאהר פערגיפטעט צו ווערען. די קראנקע זענען נאך זעהר שוואך, אבער קעהרען זיך לאנגזאם צוריק צום געזונד.

בעקאנטער אמעריקאניש-ציוני.

טוער פיליפס וואטענבערג

איז פלוצלינג געשטארבען אין ירושלים

ירושלים, 18. (יט"א טעלעגראפיש). דא איז געשטארבען פון אן'אסטמא-אטאק דער בעקאנטער ציוניסטישער טוער פון אמעריקע פיליפס וואטענבערג. דער פערשטארבענער האט געהאט גרויסע פערדינסטען ביים אויפבויען דעם העברעאישען אוניווערזיטעט.

די ביליגסטע קוועלע
אין לאדז
פון עכטען
„כרמל"
וויין
פון באראן ראטשילד'ס קעלערען אין ראשון לציון.

Medoc	6.20 פל.
Sauterne	„ 6.25
Tokay	„ 8.50
Engedi	„ 8.50
Alicante	„ 7.50
Ezra	„ 7.70
Barzel	„ 9.80

מיר עמפפעהלען צו דעם בעפאר-שטעהענדען פסח א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע אינלענדישע ווי אויך אונגאר-ווייבען, קאניאקען, ליקערען, שליוואוויץ, מעהד, שפירט אלעס כשר לחג הפסח צו קאנקורענץ-פרייזען.
2436

Nr. 32	א באטשינקא	1.70	א קווארט	2.40
33	„	1.90	„	2.70
65	„	2.20	„	3.25

אויך בעסערע סארטען צו די ביליגסטע פרייזען
S. ROZENBLUM
Łódź, ul. Cegielniana Nr. 1 — עקע פיעטריקאווער

כשר לחג הפסח
אלע סארטען ווײַנען ראדזינער און אונגארישע
אויך מעהד, שפירט, ליקערען
צו קאנקורענץ-פרייזען
בעקומט מען נור ביי דער אלטער פירמע
מ. ליפער 8 אלטער מארק 8
קומט און איבערצייגט אייך!

יין כשר לפסח!
מיר מאכען בעקאנט אונזער ג' קונדשאפט, אז דער איינצעל-פערקויף פון דער וויין-און מעהד-פאבריק פירמע
„פראגרעס"
אלטער מארק 2, וואס עקזיסטירט מיט דעם גרעסטען ערפאלג איז איבערגעטראגען געווארען
איין פראנט-געוועלב, אלטער מארק 1.

א באטשענקא נומ'	6	1.70	זל.
א קווארט	„ 6	2.40	„
א באטשענקא	„ 7	1.90	„
א קווארט	„ 7	2.70	„
א פלאש מעהד		2.00	„

מיט אכטונג וויין- און מעהד-פאבריק
פירמע „פראגרעס"
אלטער מארק 2, טעל. 184-82

„שיר" לאדזער יודישער מוזיק-פעראיין „שיר"
זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
זונטאג, ד. 24. אפריל, 4 נאכמ. קומט פאר אין „פילהארמאניע"
א פייערליכער יובילוי-קאנצערט
אין צוזאמענהאנג מיט'ן 200-יעהריגען געבורטס-טאג פון יאזעף היידען.
אין פראגראם: היידען'ס גרויסע אראטאריע
„מעשה בראשית"
אונטער דער ליטונג פון פראפ. י. פיוויישים.
עס נעמען אנטייל: דער „שיר"-כאר
לאדזער סימפאנישער ארקעסטער
סאליסטען: (א. ווייסאק (ווארשא)-סאפראן, ה. קארן-טענאר, (ס. לעוויטין - באס.
פאר'ן קאנצערט וועט דיר. א. פערעלמאן האלטען א פארטראג וועגען היידען'ס לעבען און שאפען.
בילעטען פון 1.25 ביז 5 זל. צו בעקומען אין פילהארמ.-קאסע.

יין כשר לפסח!
מיר מאכען בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז די איינציגע פערטרעטונג אויף לאדז פון דער בעוואוסטער פירמע
Eszkol Hochglobe
Warszawa
בעקומט מען צו פאבריקס-פרייזען ביי
ח. ז. גאלדבערג, פולנאצנא 14 טעלעפאן 183-73
הורט און דעטייל הורט און דעטייל
בעמערקונג: ביי מיר איז אויך צו בעקומען
שפירט, וויין און ליקיער כשר לחג הפסח
10% ראבאט פאר הורט
10% ראבאט פאר הורט

כשר לחג הפסח! ═══ כשר לחג הפסח!
די בעוואוסטע וויין-האנדלונג
מ. ליפסקער, צעגעלניאנא 5 טעל. 190-46
דערמיט מאך איך בעקאנט מיין ג' קונדשאפט, אז מיין וויין-געשעפט איז פערזעהען מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ווײַנען פון אייגענער פאבריקס-אויסארבייטונג
ראזינעי-וויין און עכטע פיינעם אונגאר-וויין כשר לחג הפסח
אויך שפירט, ליקערען, קאניאק, מעהד און כרמל-ווײַנען
אלעס צו קאנקורענץ-פרייזען! קומט און איבערצייגט אייך! רעעלע בעהאנדלונג
ספעציעלער וויין אהן אלקאהאל 1.60 א באטשינקע און 2 זל. א קווארט, ווי אויך רייגעם אונגאר = וויין 5.50 א קווארט און 3.75 א באטשינקע
אויף פערלאנג פון די ג' קונדען ווערען די בעשטעלונגען אפגעשיקט אהיים
מיט אכטונג מ. ליפסקער, צעגעלניאנא 5, טעל. 190-46

אזוינס איז נאך נישט געווען!
גומי-מענטעלעך פאר קינדער
פון 5 זל. אן
פון גוטע קוואליטעטען און שענסטע אויספיהרונג פערקויפט ספעציעל אויף פסח די איינציגע גומי-מענטעל-פאבריק אין לאדז
אגראדאווא 9 | M. BOTJAŃSKI | אגראדאווא 9
2453 גרויסער אויסוואהל פון גומי-מענטעל און וועש-זעק.

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס, ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטאס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

מצות
פון דער בעקעריי ביי דער בעוואוסטער צוקערניע
ש. מיצענמאכער
פיעטריקאווער 166, טעל. 191-13
וואלטשאנסקא 169, טעל. 201-53
אונטער דער השגחה פון לאדזער ראבינאט
מאכט בעקאנט דער ג' קונדשאפט, דאס זי עמפפעהלט די בעסטע מעהלען און די שענסטע דיגע מצות
צו קאנקורענץ-פרייזען!

די מאשין-מצות
פון דער מעכאנישער בעקעריי
ביי דער בעוואוסטער צוקערניע
ב. וויינבערג
אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב
38 פיעטריקאווער 38, טעלעפאן 143-82
מאכט בעקאנט דער ג' קונדשאפט, אז צוליב די קאלאסאלע בעשטעלונגען, ווערט געבעטען וואס פריהער צו קומען נאך מצות, כדי אזוי אויס צו קענען לויט'ן וואונש צופרידענשטעלען
צו קאנקורענץ-פרייזען!
בעמערקונג: די מצות און מצה-מעהל זענען געפאקט און פערזעהן מיט אונזער פירמען אלע בעשטעלונגען ווערען אפגעשיקט א היים.

וויכטיג ניי עס!
פערקויף
פון פערשידענע בוימוואלענע רעשטלעך
פאפעלין, באטיסט, ליוועגר, מושלין, נאנסוג א. אז. וו.
אויף מעטער און אויף וואג
צו קאנקורענץ-פרייזען
מ. לאנדסבערג
צעגעלניאנא 23, פראנט, 1. שט.
געדענקט דעם אדרעס!

זאַלקינד און אַגוז פריי־געשפּראָכען

וואָלפין בעקומען 2 יאָהר שווערע תפיסה

אורטייל אין ווילנער פּראָצעס

וו י ל נ ע, 18. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט). היינט צעהן אַ זייגער אינדערפריה איז ביי אַ גרויסער שפּאַנונג אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער אורטייל אין גרויסען פּראָצעס פון די ווילנער יודישע סטודענטען פאַר אַנטיילנעהמען אין די סטודענטען־אונרוהען אין ווילנע.

דער סטודענט זאַלקינד און דער שלאָסער אַגוז זענען פריי־געשפּראָכען געוואָרען, דאַגעגען דער 19 יעהריגער סטודענט שמואל וואָלפין איז פערמשפּט געוואָרען אויף 2 יאָהר טורמע, פערביטען מיט אויסבעסערונגס־הויז פאַר'ן אַנטיילנעהמען אין די אונרוהען.

אין די מאָטיווען פון געריכט ווערט קודם כל איבערגעגעבען אַ היסטאָרישער איבערזיכט וועגען די יודען אין פוילען. ווייטער ווערט געזאָגט, אַז דורך הונדערטער יאָהרען האָבען יודען נישט גע־ליטען קיין שום עוולה, ווי קומט עס אַלזאָ, אַז גרו־פּעס יודען זאָלען בעפאַלען די קריסטליכע בעפעל־קערונג און דאָס אין ווילנע ווא ס'איז פערהאַן אַ גאַס אויפ'ן נאָמען פון ווילנער גאון, און וואו מ'צר־קעוויטש האָט אַזוי געלויבט די יודען. די סיבה דער־פון דאַרף מען אַלזאָ געפינען אין דער יודישער נשמה אין וועלכער ס'איז נאָך נישט אָפּגעווישט גע־וואָרען דער האַס צו פרעמדע פעלקער.

דער בעשולדיגטער וואָלפין וואָלט געדאַרפט בעקומען נאָך אַ אַ האַרבערער שטראָף, נאָר דאָס געריכט האָט גענומען אין אַכט זיין עלטער. די אַדוואָקאַטען האָבען געפּרובט צו דערווייזען אַז די יודען האָבען זיך פערטיידיגט, דאָס געריכט האָט אָבער איינגעפונען אַז די יודען זענען בעפאַלען די קריסטליכע בעפעלקערונג.

דער אורטייל האָט אין ווילנא געמאַכט אַ שווערען איינדרוק.

דער פערמשפּטער איז געבליבען אויף דער פריי אויף 3000 זל. קויציע.

* * *

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעפרייאונג פון זאַלקינד'ן און אַגוז'ן וועט די פערטיידיגונג פאָדערען ענטשעדיגונג דערפאַר וואָס זיי זענען אומזיסט געזעסען 3 חדשים אין טורמע.

* * *

אין די הויכע געריכטס־קרייזען האַלט מען, אַז דער אויספאָרשונגס־ריכטער פאַר בעזונדערע ענינים בוראַק, וועלכער האָט געפיהרט די אויספאָרשונג געגען די יודישע סטודענטען וועט איבערגע־טראָגען ווערען אין אַ פּראָווינץ־שטאָט, דערפאַר ווייל מען איז נישט צופרידען מיט דעם אופן ווי ער האָט געפיהרט די אויספאָרשונג.

פּרובען צו אונרוהען

מאַכען די ענדעקישע סטודענטען

וואַרשאַ, 18. (טעלעפאָניש). אין צוזאַמענ־האַנג מיט'ן אורטייל אין ווילנער פּראָצעס האָבען ג גרופּעס ענדעקישע סטודענטען צוזאַמען מיטן פעבעל געפּרובט איינצואָרדנען דעמאָנסטראַציעס אויף מאָר שאַלקאָווסקאַ, יעראָזאָלימסקאַ, בראַצקאַ און קרעד־דיטאָווי. מ'האָט געפּרובט צו שלאָגען יודען און אויסגעהאַקט די שויבען אין יודישע פירמעס.

די פּאָליציי האָט תיכף ענערגיש אינטערווע־נירט און פונאַנדערגעטריבען די כוליגאַנעס.

די גרויסע שווינדלערייען

פון שוועבעלער־קעניג קרויגער

שטאָקהאָלם, 18. (ספּ. טעל.) די שוועדי־שע פּאָליציי מאַכט כסדר ווייטערדיגע ענטדעקונגען אין איוואַר קרויגערס פּאַלאַץ און אויך אין דער צענטראַלע פון קאָנצערן.

פון די געפינענע דאָקומענטען שטעלט זיך אַ־רויס אַז קרויגער האָט געהאַט אין אַלע לענדער פּערטרויאונגס־מענשען וועלכע האָבען איהם גע־האָלפען אין זיינע שווינדלערייען.

אין קרויגערס פּאַלאַץ האָט מען אין שאַנק געפונען דעם דאָקומענט פון אָפּמאַך מיט דער פּויל־שער רעגירונג, דאָרט ווערט בעמערקט אַז ־ער פערקויף פון שוועבעלעך אין פוילען דאַרף איבער געווייזען ווערען דער האָלענדישער פירמע „גאַראַנ־טאַ“. די דאָזיגע פירמע ערקלערט אָבער אַז זי ווייסט גאָרנישט דערפון.

שטאָקהאָלם, 18. (ספּ. טעל.) די פאַלשע איטאַליענישע אָבליגאַציעס זענען געדרוקט געוואָרען אונטער דער פּערזענליכער אויפזיכט פון קרויגערן. אין די הענד פון דער פּאָליציי געפינען זיך 42 פאַלשע אָבליגאַציעס צו הונדערט טויזענד פונט יעדע. ווייטער זענען קאָנפיסקירט געוואָרען פינף פאַלשע וועקסלען פון איטאַליענישען שוועבעלעך־מאָנאָפּאָל אויף 8 מיליאָן פונט, אַלע אונטערשריפ־טען זענען געמאַכט געוואָרען דורך קרויגערן אַליין.

בערן. 18. (ספּ. טעל.) די שאָדענס פון די שווייצאַרישע אינדוסטריעלער אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פאַלע פון קרויגערס פּאַפּירען בעטרעפען 200 מיליאָן פראַנק.

טערקישער פּרעמיער פאָהרט קיין רוסלאַנד

מאָסקווא, 18 (ספּ. טעל.) דעם 24 אפּ־ריל וועט קיין רוסלאַנד קומען דער טערקישער פּרעמיער איזמעט־פּאַשאַ.

מיט'ן פּרעמיער וועלען מיטקומען דער אויס־סערן־מיניסטער טעווּפיק רושדי בעי און עטליכע דעפּוטאַטען און זשורנאַליסטען, זיי וועלען אָנוועזענד זיין בעת די פייערליכקייטען דעם 1 מאַי.

לאָדזער שטאָט־ראַט וועט בלייבן

ביז ס'וועט נישט אָנגענומען ווערען דאָס נייע געזעץ

וואַרשאַ, 18 (טעלעפאָניש) אין „דזשעננ־יק אוסטאַווו“ איז היינט פערעפענטליכט געוואָרען אַ געזעץ וועגען פערלענגערן די קאַדענצען פון די זעלבסטפערוואַלטונגען, ביז ס'וועט נישט אָנגע־נומען ווערען דאָס נייע זעלבסטפערוואַלטונגס־געזעץ.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט דערוויסען מיר זיך, אַז די קאַדענץ פון לאָדזער שטאָט־ראַט וועט אויך פערלענגערט ווערען ביז דער דאָזיגער צייט.

גאַזען פון אַ כעמישע פאַבריק אין דייטשלאַנד

פער'סמ'ען עטליכע מאַטראָסען און פּאַסאַזשירען

בערלין, 18 (ספּ טעל.) היינט פאַרטאָגס איז אויף דער שיף „קוריער“ פון דער האַמבורג־אַמעריקאַנער ליניע ענטשטאַנען אַן אַלאַרם. די שיף, וואָס געפינט זיך אין האַמבורג איז פּלוצ־לינג אַרומגענומען געוואָרען מיט אַ שטיקענדען גאַז, עטליכע מאַטראָסען זענען תיכף פערסמט גע־וואָרען. ס'זענען באַלד אָנגענומען געוואָרען פער־היטונגס־מיטלען. דער שיף־דאָקטאָר האָט פעסט־געשטעלט, אַז אַלע קראַנקע זענען פער'סמ'ט גע־וואָרען מיט גאַז.

די סאַניטאַר־מאַכט האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער גאַז איז געבראַכט געוואָרען מיט'ן ווינד פון די כעמישע פאַבריקען וואָס געפינען זיך אין ווילהעלמסבורג.

די שיף איז איזאָלירט געוואָרען. צווישען דער בעפעלקערונג איז ענטשטאַנען אַ פּאַניק און מ'האָט מורא געהאַט זיך צו בעוויזען אין גאַס.

אין פּראָצעס פון דער לאָדזער פאַבער־אַפּערע

האָט דאָס אַפּעלאַציע־געריכט בעשטעטיגט דעם לאָדזער אורטייל

וואַרשאַ, 18 (טעלעפאָניש) היינט האָט זיך אין היגען אַפּעלאַציע־געריכט פערענדיגט דער אַפּעלאַציע־פּראָצעס אין דער גרויסער לאָדזער פאַבער־אַפּערע.

דאָס אַפּעלאַציע־געריכט האָט בעשטעטיגט די אורטיילען פון לאָדזער געריכט: בענטשקאָווסקאַ – 2 יאָהר טורמע, ברידער מילשטיין – אַנדערט־האַלבען יאָהר, די לאָדזער אינדוסטריעלער דאַווב (פאָטער און זוהן), עלסנער (פאָטער און זוהן), שמואל סערייסקי, דעם יונגערען סערייסקי און דעם יונגען שטייגערט צו איין יאָהר טורמע.

די אַנטיילנעהמער אין סאַלאָניקער פּאָגראָם

זענען דורכ'ן געריכט פריי־געשפּראָכען געוואָרען

סאַלאָניק. (יט"א) נאָכ'ן פערענדיגען דעם עדות־פערהער אין גרויסען פּראָצעס געגען די אָרגאַניזאַטאָרען פון די אַנטי־יודישע עקסצעסען פון יולי ם. י. אין סאַלאָניק, האָט געהאַלטען זיין בעשולדיגונגס־רעדע דער פּראָקוראָר. די רעדע פון פּראָקוראָר האָט געדויערט כמעט 2 טעג. דער פּראָקוראָר האָט שאַרף בעשולדיגט די נאַציאָנאַ־ליסטישע צייטונג „מאַקעדאָניאַ“ אין אויפהעצען די בעפעלקערונג און פערשפּרייטען ליגנערישע ידיעות וועגען יודען. דער פּראָקוראָר האָט גע־שטעמפּעלט די רכילות וועגען צוזאַמענאַרבייט פון סאַלאָניקער „מכבי“ מיט די מאַקעדאָנישע איר־רעדענטיסטען אין בולגאַריען פאַר אָפּרייסען סאַלאָניק פון גריכענלאַנד און האָט פעסטגעשטעלט, אַז די מאַכט איז איבערצייגט וועגען דער לאָיאַליטעט פון דער מכבי־אָרגאַניזאַציע.

עס זענען אויך פאַלש די מעלדונגען פון מאַקעדאָניען, אַז די יודען האָבען צו ערשט אָנגע־גריפען די גריכישע בעפעלקערונג. לויט די זיכערע פּאָליציי־בעריכטען, זענען די יודען בעפאַלען גע־וואָרען דורך אויפגעהעצטע כוליגאַנעס.

נאָך די רעדעס פון די פערטיידיגער זענען די געריכטס פערהאַנדלונגען געשלאָסען געוואָרען.

סאַלאָניקי, 18. (יט"א טעלעגראַפיש). היינט איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער אורטייל אין פּראָצעס געגען די אַנטיילנעהמער אין סאַלאָניקער פּאָגראָם. אַלע אַנטיילנעהמער זענען בעפרייט געוואָרען.

דער פּראָטעסט־שטרייק פון די לאַנד־אַרבייטער

וואַרשאַ, 18. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז אין גאַנצען לאַנד פאָר־געקומען אַ פּראָטעסט־שטרייק פון די לאַנד־אַרביי־טער. דער שטרייק איז געפיהרט געגען דער פּאָ־ליטיק פון די פּריצים נישט צוצולאָזען צו קיין קאָלעקטיווען אָפּמאַך.

אָנגעשטרענגטע בעציהונגען

צווישען די סאָוויעטען און יאַפּאַן

לאָנדאָן, 18. (ספּ. טעל.) היינט איז געקו־מען צו אַ שטאַרקער אָנשטרענגונג אויף דער סי־ביריש—מאַנדזשורישער גרעניץ צווישען די סאָ־וויעטען און יאַפּאַנער.

די יאַפּאַנער בעשולדיגען די סאָוויעטען אַז זיי פיהרען אויס אַטענטאַטען אויף די יאַפּאַנישע מילי־טערישע צוגען, צוליב דעם האָט די מאַנדזשורישע מאַכט אַרעסטירט אין כאַרבין אַ רייהע סאָוויעטישע בירגער, צווישען זיי אויך דעם סעקרעטאַר פון דער מזרח־כינעזישער באַהן. צווישען מאַנטשולא און יולא דיוואָסטאָק איז קאָנצענטרירט געוואָרען אַן אַרמיי פון זיבעציג טויזענד מאַן.

דער בעריהמטער פּיאַניסט אימרע אונגער

האָט חתונה־געהאַט אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 18. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) ביי הרב פּויזנער איז היינט פאָר־געקומען די חופּה פון דעם בעריהמטען פּיאַניסט אימרע אונגער מיט פּרל. לאַנגע אויס בודאַפּעשט.

ערד־ציטערניש אין כינא

שאַנכאַי, 18. (ספּ. טעל.) אין דער פּראָווינץ וואַ־פּעי איז פאָרגעקומען אַ שטאַרקע ערד־צי־טערניש פיל מענשען זענען אומגעקומען. פּרטים פעהלען.

כשר לפּסח!

נכנס יין־יצא סוד!

אַז עכטע, גוטע און כשר'ע ווינען

צו די ביליגסטע פּרייזען

דערונטער

פּרימאַ גוטען אונגאַר־וויין

צו 3.45 זל.

פאַר אַ באַטשינקע

איז צו בעקומען ביי דער אַלטער בעוואוסטער פירמע:

„באַראָן“

אינה. מענדיל באָרנשטיין

לאָדז, 30 נאַוואָמיעסקאַ 30

טעלעפאָן 210-58

אייגענע ראַזשינקע־וויין און מעהד־פאַבריק.

2486

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז, 19 אפריל 1932

דער עדות פון דער בעשולדיגונג

דעם טויט פון יונגען סטודענט וואַצלאַווסקי בעת די נאָוועמבער־עקסצעסען אין ווילנע האָט די ענדעציע שוין בעוויזען צו עקספּלואַטירען אויף אַלע מעגליכע אופנים. וואו עס איז פאַרהאַן אַנ־ענדעקישע האַנד — האָט זי אָנגעוויזען אויף די יודען אַלס די מערדער, וואו עס איז פאַרהאַן אַ בלעטעל — האָט עס גערופען נקמה צו נעהמען אין די יודישע מערדער. די קלעפּסידרעס, וואָס האָבען דעמאָנסטראַטיוו געהייסען צו בעטען פאַר דער נשמה פון יודישען קרבן, האָבען פערבלאַנדזשעט ווייט פון דער שטאָט ווילנע אין די פערשידענסטע עקען פון פּוילען. איצט האָט געזאָלט קומען ד׳ קריוונגג פון דער גאַנצער קאַמפּאַניע. מען האָט געדאַרפט האָבען אַ געריכטס־אורטייל, וואָס זאָל אויפשרייבען אויף די שטערנס פון צוויי יודישע יונגעליַיט דעם צייכען: „מערדער פון פּוילישען סטודענט". אָבער דאָ איז געקומען דער סורפּריז.

אין דער געשיכטע פון פּראָצעסען בכלל און יודישע בפרט איז שווער צו געפינען אַן־עהנליכען פּרעצעדענט. דאָ האָט זיך געהאַנדעלט וועגען גאָר ערנסטע זאַכען. עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אומגעקומענעם לעבען פון אַ יונגען מענשען און וועגען צוויי אַנדערע יונגע מענשען, וואָס זענען געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק אַלס זיינע בלומרשטע מערדער, און וואָלט בישט צום פּראָצעס וואַצלאַווסקי צוגעפּלאָכטען געוואָרען דער פּראָצעס פון וואוילפיגען פאַר אַנטיילנעהמען אין די גאַסען־אונרוהען, דאַן וואָלט דער גאַנצער ענין שיער בישט אָנגענומען דעם כאַראַקטער פון אַ באַרישען פאַרס. צו שנעל האָט זיך די זאַך ענטוויקעלט און אויפגעוויקעלט אין געריכט. צו שנעל איז פעסט געשטעלט געוואָרען אויף וועמען עס שטיצט זיך די שרעקליכע בעשולדיגונג, צו שנעל האָט דער פּראָקוראָר פון דער געשאַפענער לאַגע געצויגען די קאָנסעקווענצען. איבריגענס, די איינציג מעגליכע. מיר זענען געוואוינט, אַז אין די גרויסע יודישע פּראָצעסען זאָל דער אמת סוף כל סוף זיגען, אַז די יודישע בעשולדיגטע זאָלען אַרויס רייןגעוואַשענע, אָבער מיר זענען אויך געוואוינט, אַז דער אמת זאָל דערגרונטעוועט ווערען נאָך אַ שווערען און האַרטנעקיגען קאַמף. דאָ איז עס געשעהן מיט אַ בליץ־אַרטיגקייט, וועלכע קיינער האָט גאָרנישט געקאָנט ערוואַרטען, ווייל צו אומגעלומפּערט איז שוין דער עסק געווען געסטריגעוועט.

די פּסיכאָלאָגיע פון אַ לעבקאָווסקאַ איז אַ־ליין פאַר זיך נאַטירליך זעהר אינטערעסאַנט, וואָס האָט בעוואויגען די פרוי זיך אַריינצולאָזען אין דאָזיגען פּראָצעס? צי בלויז היסטערישע נייגונג? צי איז דער האַס האָט ביי איהר צו יודען אַזוי גרויס, אַז ער האָט איהר פערטונקעלט דעם גאַנצען שכל און די געפאַהרען, אונטער וועלכע זי שטעלט זיך אַליין אויס, געהענדיג אין געריכט עדות זאָגען וועגען זאַכען, וואָס זענען פאַלש פון אָנהויב ביז׳ן סוף? אַז די פרוי איז איינגאַנצען דורכגעפּרעסען פון האַס צו יודען האָט מען געקאָנט זעהן פון איין ענטפער, וואָס זי האָט געגעבען אויף אַ פראַגע פון אַנ׳אַדוואָקאַט און וואָס איז געווען, קאָן מען זאָגען, דער איינציגער בעהאַוסטזיניגער ענטפער איהרער, אַלע איבריגע תשובות איהרע זענען איינגעהילט אין נעפּעל פון טעמפּקייט, פון נידריגסטען אינטעלעקט. אויף דער פראַגע, צי האָט מען נישט אַמאָל אויף דער דעמאָנסטראַציע געשריגען „זאָלען לעבען די יודען", האָט זיך ביי איהר אַרויסגעריסען אַזאַ אויפריכטיגער „קעשטשע צאַ"! אַז וועגען איהרע אינסטינקטען (אַנדערש קאָן מען דאָ נישט רעדען, ווי וועגען אינסטינקטען) איז קיין ספק מעהר נישטאָ. אָט דער אינסטינקט פון האַס האָט איהר אפשר אונטערגעזאָגט, אַז בנוגע צו יודען קאָן מען זיך אַלצדינג ערלויבען. קאָן מען זאָגען פאַלש עדות פאַר׳ן געריכט, קאָן מען אַפילו פאַלש שווערען, ווייל דאָס הייסט מסתם (אַזוי דענקט אַוודאי אַ לעבקאָווסקאַ) בלייבען אונבעשטראָפט.

איבערלאָזענדיג די זעהר אינטערעסאַנטע פראַגע וועגען דער לעבקאָווסקאַ אַלס טיפּ פאַר פּסיכיאַטערען און קרימינאַלאָגען, מוז מען דאָך שטעלען די פראַגע וועגען די פערזאָנען, פאַר וועלכע די לעבקאָווסקאַ איז געווען נויטיג אויף געוויסע צילען, וועלכע האָבען זי געוואָלט אויסנוצען פאַר געוויסע צוועקען. עס פאָדערט דאָך אַנ׳ענטפער די פראַגע: וואו זענען געווען די, וואָס האָבען געפיהרט די אויספאָרשונג? ווי אַזוי האָבען זיי זיך געקאָנט לאָזען אַזוי לייכט פערפיהרען? ווי אַזוי האָבען זיי די עטליכע און דרייסיג־יעהריגע היסטעריש־ליגנערישע דאַמע געקאָנט אָננעהמען פאַר אַ סטודענטקע פון אוניווערזיטעט?

פאַרוואָס האָט מען נישט געמאַכט די עלעמענטאַרע פּרובען צו קאָנטראָלירען די ריכטיגקייט פון איהרע ווערטער און זיך איבערצייגען, צי זי זאָגט אמת, ווען די ליגנערישקייט פון איהרע ערקלערונגען וואַרפט זיך אין די אויגען אַפילו אַ קינד?

דער ענדעציע איז דאָסמאָל נישט געלונגען, זעהר נישט געלונגען. קיין שום קאַפּיטאַל וועט מען פון דער מעשה זאַלקינד־אַגוז נישט קאָנען מאַכען. דערמיט ווערט אָבער דער ענין נישט ערלעדיגט.

עס איז פאָרגעקומען אַ גרויסע קאָמפּראָמיטאַציע. דער פּראָקוראָר האָט אין די אינטערעסען פון דער ערנסטקייט פון געריכט נישט דערלאָזט, אַז די קאָמפּראָמיטאַציע זאָל לאַנג דויערן און ער האָט זי איבערגעשניטען אין שורש. אָבער די פראַגען, וואָס זענען אויפגען געשטעלט געוואָרען, פאָדערען דרינגענד אַנ׳ענטפער.

פ. ה.

פראַנקרייך און דער מאַנדאַט איבער א"י

וואס זאגען וועגען דעם פראנצויזישע מלוכה-מענער

אין געוויסע ציוניסטישע קרייזען וואַקסט דער געדאַנק אָפּצונעהמען ביי ענגלאַנד דעם מאַנדאַט איבער ארץ ישראל און זוכען אַנ׳אַנדער שותף אין דער אַרבייט פון ווידעראויפבויען ארץ ישראל. די דאָזיגע שטימונגען זענען אונטער אַנדערן אויך פערבונדען מיט דער מעגליכקייט אָדער נישט־מעגליכקייט פון געפינען אַנ׳אַנדער מלוכה, וואָס וואָלט געווען גרייט איבערצונעמען דעם מאַנדאַט איבער א"י און איהם אויסצופיהרען אין הסכם מיט׳ן פעלקער־בונד מאַנדאַט און אין אַ האַרמאָנישער צוזאַמענאַרבייט מיט דער יודישער אַגענץ.

בעת מען רעדט וועגען מעגליכע קאַנדידאַטען און פּרעטענדענטען אויף אַזאַ ראָליע, האָט מען כמעט שטענדיג אין זינען אין דער ערשטער רייהע די פראַנצויזישע רעפּובליק. דער גאַנצער וועלט זענען בעקאַנט די היסטאָרישע פּרעטענזיעס פון פראַנקרייך אויף פּאַלעסטינע, די גרויסע קולטור־פּאָליטישע אַרבייט, וואָס זי האָט אין משך פון לאַנגע יאָהרען געפיהרט אין סיריע און אין פּאַלעסטינע, און עס איז קיין סוד נישט, אַז בעדייטענדיגע קרייזען האָבען נאָך ביז היינט נישט שלום געמאַכט מיט׳ן פאַקט, וואָס פּאַלעסטינע געפינט זיך אין ענגלישע הענד.

בעקאַנט איז דעם זין איז די שטעלונג פון אַנאַטאָל דע מאָנזי און פון יענע קאַטוילישע קרייזען, וועלכע גרופּירען זיך אַרום איהם. ווייניגער בעקאַנט איז, אַז אויך אַנדערע איינפלוסרייכע פראַנצויזישע פּאָליטיקער שטייען אויף דעם זעלבען שטאַנדפּונקט, ווילען זיך אָבער נישט עקספּאָנירען, ווייל זיי האַלטען, אַז ביי דער היינטיגער סיטואַציע איז דער גורל פון פּאַלעסטינע אַ בעשלאָסענע זאַך.

גראָד אין דער לעצטער צייט איז פאָרגעקומען אַ רייהע עפענטליכע אַרויסטרעטונגען און פּריוואַט־שמועסען מיט אָנגעזעהענע און איינפלוסרייכע פראַנצויזישע פּאָליטישע טוער.

אַ טייל פון די פראַנצויזישע מלוכה־מענער בעגנוגענט זיך דערמיט, וואָס זיי בעטאָנען, אַז פראַנקרייך, וועלכע האָט נאָך פאַר ענגלאַנד אַרויסגעזאָגט איהר סימפּאַטיע צו די ציוניסטישע שטרעבונגען און וועלכע איז, אַלס מיטגליד פון דעם פעלקער־בונד, מיט פעראַנטוואָרטליך פאַר׳ן אויספיהרען פון דעם מאַנדאַט איבער ארץ ישראל, טאָר נישט דערלאָזען, אַז דער מאַנדאַט זאָל פערוואַנדעלט ווערען אין אַ „שטיקעל פּאַפּיר". אין דעם זין האָט זיך אָפען און שאַרף אַרויסגעזאָגט פּאָל פּענלעווע אין דעם בריף, וואָס ער האָט אַדרעסירט צו דעם באַנקעט לכבוד דעם 50־יעהריגען יובילי פון דער חובבי־ציון בעוועגונג.

„די באַלפור־דעקלאַראַציע — האָט אויסגערופען פּענלעווע — בלייבט אַ פערפליכטונג. עס איז נישט מעהר די צייט פון „שיפאָן דע פּאַפּיע" (אַ שטיקעל פּאַפּיר). — האָט דען פראַנקרייך נישט פּראָטעסטירט געגען פערלעצען די אָפּמאַכען? אויב עס איז נישטאָ מעהר קיין רעספּעקט פאַר אָפּמאַכען, איז עס מעהר קיין ציוויליזאַציע נישט".

דער געוועזענער פּרעמיער מיניסטער און איינער פון די טאַלאַנטפולסטע און איינפלוסרייכסטע מלוכה־מענער פון דעם היינטיגען פראַנקרייך, זשאָזעף קאַיאָ, איז אַ קנאַפּער פריינד פון דעם ציוניזם, און זיין בעציהונג צו אַזאַ מין פּערספּעקטיווע איז אַ נעגאַטיווע. די יודען זענען אומצופרידען מיט דער ענגלישער פּאָליטיק אין ארץ ישראל — האָט קאַיאָ געזאָגט אין אַ פּריוואַט אונטעררעדונג, — אָבער פאַרוואָס ערשט איצט זענען זיי אומצופרידען? ענגלאַנד פלעגט אייך אָפּנאַרען שוין אין משך פון יאָהרען — האָט איהר דאָס ערשט איצט בעמערקט?

אַ ביסעל ווייטער אין דעם פּונקט גייט דער געוועזענער אויבער־קאָמיסאַר פון סיריען, אַנרי דע־זשואַווענעל. אַנרי דע־זשואַווענעל אינטערעסירט זיך שוין פון לאַנג מיט ציוניסטישע פראַגען. מיט אַ יאָהר פינף צוריק האָט ד"ר ווייצמאַן געפיהרט מיט איהם אונטערהאַנדלונגען וועגען יודישער קאָלאָניזאַציע אין סיריע. די דאָזיגע אונטערהאַנדלונגען האָבען זיך ענטוויקעלט זעהר גינסטיג און זענען איבערגעריסען געוואָרען נישט פון דער פראַנצויזישער, נאָר פון דער ציוניסטישער זייט.

דע־זשואַווענעל פערשטעהט איצט פאָלשטענדיג די יודישע עמפּערונג געגען דער ענגלישער פּאָליטיק אין ארץ־ישראל און ער מיינט, אַז פראַנקרייך, וואָלט אפשר יאָ געווען גרייט איבערצונעמען דעם מאַנדאַט איבער ארץ־ישראל. ער עצהט אָבער די יודען נישט איבערצוחזרן דעם פעהלער, וואָס זיי האָבען געמאַכט מיט 15 יאָהר צוריק, און נישט פערבינדען מיט איין לאַנד דעם גורל פון זייער זאַך, וואָס טראָגט אַנ׳אויסגעשפּראָכען אינטערנאַציאָנאַלען כאַראַקטער. די יודען מוזען. לויט דער מיינונג פון דע־זשואַווענעל, פערלאַנגען אַ ראַדיקאַלע ענדערונג פון דעם גאַנצען מאַנדאַט־סיסטעם. דעם מאַנדאַט איבער פּאַלעסטינע מוז בעקומען נישט וועלכע עס איז מעכטיגע מלוכה, וועלכע קען דיקטירען איהר ווילען דעם פעלקער־בונד און זיך אויסלאַכען פון זיינע בעמערקונגען, נאָר אַ קליינע מלוכה, וואָס זאָל זיך געפינען ביי דער אויסאיבונג פון דעם מאַנדאַט אונטער דער קאָנטראָלע פון אַנ׳אַנדערען גרעסערען לאַנד. אָט די ראָליע פון אַזאַ קאָנטראָלער וואָלט פראַנקרייך, לויט דער מיינונג פון דע־זשואַווענעל גערן גענומען אויף זיך.

דאָס זענען דערווייל די פערשידענע מעגליכקייטען, קאָמבינאַציעס און פּערספּעקטיווען, וואָס מען קען רעגיסטרירען אין דער פראַנצויזישער פּאָליטישער וועלט לגבי ארץ ישראל. ווי מען זעהט איז דאָס גאַנצע פּראָבלעם נאָך זעהר רויה און איז ווייט פון וועלכער נישט איז קלאָרקייט. עס איז אָבער נישטאָ קיין שום ספק אין דעם, אַז אין די פיהרענדיגע פראַנצויזישע פּאָליטישע קרייזען איז פאַראַן אַ גרויסער און אינטענסיווער אינטערעס צו דעם גורל פון פּאַלעסטינע און אַז זייער אָפּעמיט צום פּאַלעסטינע־פּראָבלעם איז אפשר איינגעשלאָפען. אָבער נישט טויט.

ווי אזוי האט געקאנט קומען צום פראצעס?

ווילנער פוילישע פרעסע וועגען „יודישען" פראצעס

„קוריער ווילענסקי" שרייבט אין אַריינפיהר צום בעריכט וועגען ערשטען טאָג פון פּראָצעס:

האָבענדיג אין נעכטיגען נומער די ידיעה וועגען די פּראָצעסען בנוגע די נאָוועמבער־עקסצעסען, האָבען מיר נישט געריכט זיך. אז די דאָזיגע ענינים, וועלכע האָבען זיך אונז אויסגעוויזען שוואַכע אין פּרט פון דעם יסוד פון דער בעשולדיגונג, וועלען ווערען אַנ׳אומגעוועהנליכע סענסאַציע אין דער יוסטיץ געשיכטע פון בענייטען פּוילען. ס׳איז אָבער אַ פאַקט און בלי־ספק וועט ער ציהען נאָך זיך ווייטגעהענדיגע קאָנסעקווענצען.

„סלאָוואָ" דריקט אויס אַ געוויסע בעציהונג צום פּראָצעס בלויז אין קעפּעל:

„אַ קאָמפּליצירטער פּראָצעס און זיינע סיורפּריזען".

„דזיעננִיק ווילענסקי" שרייבט שאַרף:

דאָס איז באמת דער איינציגער אין זיין מין פּראָצעס. נישט־ווילנעריג קומט אויף די פראַגע, ווי איז בכלל דערגאַנגען צו אַ פּראָצעס, אויב דער בעשולדיגונגס־אַקט שטיצט זיך אויף אַזעלכע שוואַכע יסודות? עס ווייזט זיך אַרויס, אַז די גאַנצע בעשולדיגונג האָט זיך געשטיצט אויפ׳ן עדות־זאָגען פון איינאיינציגער, בלי־ספק פּסיכיש קראַנקער פרוי, וועלכע קען נישט בלויז אָפּטיילען דעם אמת פון שקר, נאָר זאָגט קראַנקלעך ליגען. זאַלקינד און אַגוז דאָס זענען צופעליג געכאַפּטע מענשען, וועלכע זענען אויף דער סצענע פון די נאָוועמבער־געשעהענישען נישט אַרויסגעטראָטען.

פרעגען מיר דעריבער נאָכאַמאָל, ווי אַזוי האָט געקענט קומען צו דעם פּראָצעס. אַנ׳ערקלערונג קען דערווייל זיין נאָר איינע: די אויספאָרשונג איז געפיהרט געוואָרען צו בחפזונדיג, אָהן אַ געהעריגער אונטערזוכונג פון אַלע אומשטענדען אין רעזולטאַט האָבען מיר אַ שרעקליכע קאָמפּראָמיטאַציע און ריכטיג האָט געטון דער אונטערפּראָקוראָר יאַנאָוויטש זיך אָפּזאָגענדיג פון דער בעשולדיגונג.

און וואס ווייטער?

אומעטיגע געדאנקען צום פריהלינג-סעזאָן

דער ליבער פריהלינג איז געקומען, אָבער קיין פריהליכע שטימונגען און קיין גוטע האָפנונגען און אויסזיכטען האָט ער נישט געבראַכט. עס בלייבט אין דערזעלבער קראַפט די ביז־איצטיגע פראַגע: „און וואָס ווייטער". די פראַגע שטעלט אויף אין נעכטיגען לייט־אַרטיקעל דער „ראָבאָטניק". די צייטונג שרייבט:

שוין דריי יאָהר דויערט דער קריזיס, וועלכער ברענגט מיליאָנען מענשען אין לאַנד אונגעהויערע ליידען. דער קריזיס האָט מיליאָנען מענשען דערפיהרט צו אונגעהויערער נויט. עס איז נענוג צו פאָהרען אין די אינדוסטריעלע צענטערן, כדי צו זעהן די אויסגעמאַטערטע און אויסגעצעהרטע פנים׳ער, שאָטענס פון מענשען, וואָס דרעהען זיך אין אָפּגעריסענע שמאַטעס איבער די גאַסען פון דער שטאָדט. דער קריזיס פערקלענערט זיך נישט, נאָר ער ווערט אַלץ שטאַרקער.

צום קאַמף געגען דאָזיגען קריזיס זוכט מען נישט און מען האָט נישט געזוכט קיין שום נייע וועגען. געגען די נישט לאַנגע צוזאַגען אַרבייט די מאַכט מיט אַקטיוו מיט די קאַפּיטאַליסטען ביים רעדוצירען די לוינען אויף אַנ׳אונגעהערטען אופן. אויף אַזאַ אופן געלינגט לייזער דער שאַנטאַזש, וועלכען עס בעגעהען די קאַפּיטאַליסטען איבער די אַרבייטער. באַלד אין איין צווייג, באַלד אין אַנ׳אַנדער צווייג פון דער אינדוסטריע ווערען די לוינען פערקלענערט. אָבער אַפילו יענע קאַפּיטאַליסטישע מעטאָדען פון קאַמף געגען קריזיס, וואָס ווערען איצט אָנגעווענדט, אין דער פאָרם פון איבערוואַרפען די לאַסטען בלויז אויפ׳ן אַרבייטער־קלאַס גיבען נישט קיין שום רעזולטאַטען.

נאָך גאָר נישט לאַנג צוריק האָבען מיר געזעהן אין סאַנאַציע־לאַגער אַ גאַנצע רייהע מענשען, וועלכע האָבען זיך ליידענשאַפטליך פערנומען מיט ווירטשאַפטליכע פראַגען. לגבי דעם ווירטשאַפטליכען איבערברוך, וועלכען מיר לעבען איבער, האָבען זיך די דאָזיגע מענשען בעהאַלטען. צום וואָהרשיינליכסטען האָבען זיי גאָרנישט, וואָס צו זאָגען.

און בלויז אַ בלינדער וועט דאָך נישט בעמערקען, אַז אין פּוילען איז פאַראַן אַלצדינג נענוג. פּוילען האָט רויה־שטאָפען, האָט אַרבייטס־מכשירים, האָט מענשען און אַלעס, וואָס איז נויטיג כדי אויפצוהאַלטען דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען. אויב פּוילען קאָן אין איצטיגען מאָמענט נישט געפינען קיין אויסוועג פון קריזיס, איז עס בלויז דערפאַר, ווייל מיט דער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק פון דער מלוכה רעגירען מענשען, וועלכע גלויבען אין דער לעבענסקרעפטיגקייט פון קאַפּיטאַליזם, פון פּריוואַטער איניציאַטיוו, מעכטיגקייט פון פּערזענליכען ריוח און סטיכישקייט פון די עקאָנאָמישע פּראָצעסען. אַן שפּיץ פון דער דאָזיגער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק שטעהען מענשען און גרופּען, וועלכע זעהען אַריינגעפּאַסט אין די רעדער. פון קאַפּיטאַליסטישען אַפּאַראַט, מענשען, וועלכע זענען לויט זייערע אייגענע אינטערעסען פערבונדען מיט דער איצטיגער אָרדנונג.

ביי אַזעלכע בעדינגונגען זאָגט דער פריהלינג, וואָס איז נאָר וואָס „אויסגעבראָכען", נישט פאָראויס קיין שום גוטעס. פאַר מיליאָנען מענשען אין דער מלוכה וועט ווייטער נישט זיין קיין מיטלען צו לעבען.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

ווי אזוי איז דעמאסקירט געווארען די פאלשע עדות'טע קאזימירא לעבקאווסקא

אויפ'ן פראצעס וועגן דער ערמארדונג פון סטודענט וואצלאווסקי אין ווילנע

מיר האבן שוין געבראכט די ידיעה וועגן סענסאציאנעלען פינאל פון דעם זאלקינד-אגוז - פראצעס און וועגן דעם ארעסט פון הויפט-עדות פון צד דער באשולדיגונג געגען זאלקינדען און אגוזען — די בלומרשטע סטודענטקע קאזימירא לעבקאווסקא, וועלכע האט מיט איהר עדות זאגען געבראכט צו א פערקעהרטען רעזולטאט, נעמליך צו דעם, אז דער פראקוראר האט צוריקגעצויגען זיין באשולדיגונג געגען לייב זאלקינדען און יצקל אגוזען.

היינט ברענגען מיר די גענויע פרטים ווי אזוי קאזימירא לעבקאווסקא איז געווארען אויפ'ן גע-ריכט דעמאסקירט.

שוין איהר דערשיינען אין געריכטס-זאל איז געווען א סענסאציע פאר זיך. איהר פנים איז געווען איינגעוויקעלט אין באנדאזשען און אין וואטע, דורך וועלכע ס'האט זיך ארויסגעזעהען בלויז איין אויג און דאס מויל.

אלעמענס אויפמערקזאמקייט איז געווענדעט אויף איהר. דאס דארף עס זיין דער זייל פון דער באשולדיגונג?

לעבקאווסקא הויבט אן מיט דעם, אז זי איז קראנק. דער פארזיצער הייסט דאן געבען איהר א שטוהל, זי זעצט זיך און שווייגט.

— וואס ווייסט איהר וועגען ענין? — פרעגט דער פארזיצער פון געריכט.

לעבקאווסקא ענטפערט, אז מען זאל איהר פרי-הער פארלייענען איהרע הערקלערונגען ביים אויס-פארשונגס-ריכטער וועט זי זיך דערמאהנען.

די פערטיידיגער זאגען זיך שארף ארויס געגען פארלייענען דעם עדות איהרע ערשטע הער-קלערונגען ביים אויספארשונגס-ריכטער. לעבקאוו-סקא מוז דעריבער זיך פערלאזען אויפ'ן „זכרון" און הויבט אן דערצעהלען מעשיות, אז זי האט אליין געזעהען ווי זאלקינד האט געווארפען דעם שטיין... זי האט אליין געזעהען, אז ביי אגוזען אין שטוב קומען פאר פערזאמלונגען פון יודען אין סטודענטישע הימלען, זי האט אליין געזעהען ביי אגוזען אויפ'ן טיש רעוואלווערען און ביקסען..

אין זאל איז אן אנגעשטרענגטע שטילקייט, עפעס ווערט קלאר מיטאמאל, אז אן דאזיגען עדות איז טאקע אפהענגיג דער גורל פון גאנצען פראצעס.

פון דער פערטיידיגונגס-באנק הויבען אן פאל-לען א האגעל פראגען און ביסלעכווייז הויבט אן די געביידע פון דער באשולדיגונג פונאנדערצו-פאלען.

אדוו. שמאראווסקי: איהר זענט א סטודענט-קע?

לעבקאווסקא: יא, פון הומאניסטיק.

— וואו האט איהר געענדיגט גימנאזיע?

— עדות: אין ווארשא שווארצענסקאס גימנאזיע.

אדוו. מארגאליס: די גימנאזיע האט זיך דאך פערשלאסען פאר דער דייטשער אקופאציע.

לעבק.: — איך האב געענדיגט די גימנאזיע אין יאהר 1915.

אדוו. שמאראווסקי: דאס הייסט, אז דער עדות איז דאן אלט געווען 14 יאהר.

לעבק.: — נישט 14 נאר 16 יאהר.

אדוו. טשערניכאוו: ווי אזוי האט איהר זיך אר-ריינבעקומען אין גערטענדעל און געזעהען די פער-זאמלונגען ביי אגוזען אין וואוינונג?

— דורך א שפארע אין פארקאן.

אדוו. טשערניכאוו: פון וואנען ווייסט איהר, אז דאס זענען געווען סטודענטען?

עדות: איך האב זיי דערקענט נאך די היט-לען.

אדוואקאט: אין שטוב זענען זיי געשטאנען אין היטלען.

עדות: כ'האב זיי געזעהען אריינגעהן.

אדוו. טשערניכאוו: ווי זעהט אויס דאס לאך אין פארקאן, צי איז זי א ווערטיקאלע אדער א האריזאנטאלע.

מען זעהט באלד, אז די „סטודענטקע" ווייס נישט דעם בעדייט פון די דאזיגע „טערקישע" ווער-טער.

זי געפינט טאקע נישט קיין ענטפער, און זאל ווערט א הייטערע שטימונג.

אדוו. שמאראווסקי: — איהר זאגט, אז איהר זענט א סטודענטין פון הומאניסטיק?

— יא.

— וועלכע פראפעסארען קענט איהר?

לעבק.: — טראכט א קורצע ווילע און רופט אן איין פראפעסאר — מאסאניוס. מעהר קיין פא-מיליעס פון פראפעסארען קאן זי נישט. נאך לאנ-גע פראגען פון פראקוראר הערמאהנט זי זיך נאך איין פאמיליע — ד"ר סאפאַרעוויטש (א דאצענט פון היגיענע) אויפ'ן ווילנער אוניווערזיטעט. דורכ'ן זאל לויפט א דורך א געלעכטער. באלד אבער ווערט שטיל.

אדוואקאט: — וואו איז אייער סטודענטישער אינדעקס?

לעבק.: — ער ליגט אין שטוב.

— וואו איז אייער שטוב?

לעבקאווסקא: — אין דארף.

אדוו.: — ווי הייסט אייער דארף?

לעבקאווסקא געדענקט נישט דעם נאמען פון איהר דארף.

אדוואקאט: — בני וועמען האט איהר גע-וואוינט און איבערגעלאזט דעם אינדעקס.

אויך דאס געדענקט נישט דער עדות, זי הויבט אן שטאמלען און בעטען זיך:

— איך בין קראנק, לאזט מיך צו רוה... טשע-פעט מיך נישט....

אדוו. טשערניכאוו: — פארוואס האט איהר זיך בעטייליגט אין דער סטודענטישער דעמאנ-סטראציע דעם 10. נאוועמבער.

לעבק.: — ווייל איך האב געוואלט.

— אפשר האט איהר געהערט, וואס פאר א אויסרופען ס'האבען געמאכט די דעמאנסטראנטען?

לעבקאווסקא שווייגט און ענטפערט נישט.

אדוו. טשערניכאוו: אפשר האבען די סטו-דענטען געשריגען „זאלען לעבען די יודען"?

לעבקאווסקא: א יעשטשע צא!

אדוו. טשערניכאוו: אפשר האבען די געשריי-גען: „פרעטש זשידאמי".

לעבקאווסקא: איך דערמאהן זיך נישט.

אויך דער פראקוראר יאנאוויטש שטעלט דעם עדות א רייהע פראגען און לייגט לסוף פאר, אז דאס געריכט זאל אנפרעגען אין רעקטאראט, צי איז טאקע דער עדות געווען א סטודענטין פון הומאניסטישען פאקולטעט?

דער פארזיצער ריכטער בזשאזאווסקי פערארד-נעט דאן אן הפסקה. אין צעהן מינוט ארום ווערט די געריכטס-זיצונג ווידער בענייט און דער פאר-זיצער לייענט איבער דעם ענטפער פון רעקטא-ראט, אז אין ווילנער אוניווערזיטעט איז נישט גע-ווען קיין שום סטודענטין מיט דער פאמיליע קא-זימירא לעבקאווסקא.

די תשובה פון רעקטאראט מאכט אין זאל א געוואלטיגען רושם.

דער פארזיצער פערארדענט דעם וואזשני פא-רויסצורופען נאך אמאל אויפ'ן פערהער לעבקאוו-סקאן. דער וואזשני קערט זיך צוריק מיט א תשו-בה, אז לעבקאווסקא פיהלט זיך שלעכט און בעט מען זאל איהר לאזען צו רוה.

דאס געריכט פערהערט הערנאך אנדערע עדות אניעלא און אורשוליא זשווירילא.

דער פארזיצער הייסט דעם וואזשני נאך א-מאל ארויסרופען די עדות'טע קאזימירא לעבקאוו-סקא.

דער וואזשני קערט זיך אבער אום מיט א תשובה, אז די עדות'טע זאגט אז זי האט גרויסע היץ און קען קיין שום הערקלערונגען מעהר נישט נישט געבען.

אין דעם מאמענט הויבט זיך פלוצלונג אויף פראקוראר יאנאוויטש און מאכט פאלגענדע סענסא-יאנעלע מעלדונג:

איך זאג זיך אפ פון דער באשולדי-גונג לגבי זאלקינד און אגוז.

דער פראקוראר מאטיווירט זיין מעלדונג מיט פאלגענדע הערקלערונג:

זיך שטיצענדיג אויפ'ן בריף פון רעקטאראט, אז די באשולדיגונגס-עדות'טע קאזימירא לעבקאוו-סקא איז גאר קיינמאל קיין סטודענטקע נישט גע-ווען, האב איך זיך אויך איבערצייגט אין פערלויף פון פערהער פון קאזימירא לעבקאווסקא, אז זי פערדינט נישט קיין שום צוטרוי, און א גאנצע רייהע אנדערע אומשטענדען פון אייגענער בעאב-אכטונג, בעוואויגען מיר אפצוזאגען זיך, סיי פון דער באשולדיגונג לגבי די אנגעקלאגטע זאלקינד און אגוז, סיי פון פערהער פון די ווייטערדיגע בע-שולדיגונגס-עדות.

דעם פראקוראר'ס דאזיגע ערקלערונג, איבער-ראשט אלע אנוועזענדע אין זאל. ס'ווערט ערקלערט א מיטאג-הפסקה און דער עולם געהט זיך פרעהליך פונאנדער, אפגעבענדיג זיך מזל-טוב.

מאשין-לעבער
ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

צום פריהלינג

בעזיצט דעם גרעסטען אויסוואהל פון דער נייעסטער
אין- און אויסלענדישער קאסמעטיק ווי:

טואלעט-זייפען, קרעמען, זעמטליכע סעלנישע און בלומען-וואסערן

פערפומען פודערן

די איבעראל-בעקאנטע
קאנקורענץ-פערפומעריע פון

J. DRUKIER, 5 ZAWADZKA 5
— tel. 175-92. —

בעמערקונג: פאר ענגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט.
בעזוכט מיין פערפומעריע און איהר וועט זיך איבערצייגען.

י. חאמסקי.

פרעמדע פענסטער

(ערצעהלונג)

(סוף.)

— וואס וועט זיין? —

עס איז נישט מעהר דאס קליינע צארטע בליענ-דע מיידעל, די גרויסע העלע אויגען ברענען מיט דינדיגע בעגעהרען. די דינע ארימס בריהען אין אנריהר. זי פאלט צו באלד אזא אנגעצונדענע און פון יעדען צאפעל פון איהר יונגען לייב שלאגט מיט אויפגעפלאמטער ווייבליכער הייסקייט. פון די טיפסטע פערבארגענישען פון איהר לייב שלאגט ארויס אין איהרע אנגעצונדענע אויגען דער אונ-בעפרידיגטער בעגעהר, און זי בעט זיך שטיל:

— וועסט מיך נישט פערלאזען?

אלע ליבע-ווערטער זענען שוין געזאגט געווא-רען. אלע צערטליכקייטען געגעבען זיך. איצט איז געבליבען דאס איינציגע — דאס לעצטע.

עס איז אפילו מעהר קיין בעזיצען נישט. עס איז א צייטיג-געווארענע לאנגע צוגרייטונג. עס איז שוין דא די בעגעהרטע געגענזייטיגע שטיל-שווייגענדע הסכמה און זי בעט בלויז:

— וועסט מיך שפעטער נישט פערלאזען....

ווי אזוי איהר ענטפערן?

— איך קען נישט צוזאגען....

די גרויסע אנגעצונדענע אויגען דערפיהלען באלד דאס נישט דערזאגטע וואקלען זיך. די גרוי-סע העלע אויגען בעטען:

— מאך מיך נישט ליידען....

— ראשעל.... מיידעלע קליינע...

די דינע ארימס צערטלען און ב...

— ליבסט מיך?..

— יא, ראשעל, יא.

— אויף אלעמאל?

— ווער ווייסט, מיידעלע? —

ווי ביי א פערוואונדעטען פויגעל פאלען צו איהרע אויגען-אפלען.

די גרויסע אויגען לעשען זיך אויס. נישטא מעהר אין זיי קיין בעגעהר. בלויז שטילער אומעט און טיפע נשמה-צעריסענקייט. די גרויסע טרויע-רען האבען איין געבעט:

— צוברעך מיך נישט! —

* * *

יעדען אוונט ווייזט ראשעל אויף די פרעמ-דע פענסטער; —

— זעה, ווי גליקליך זיי זענען.

— ווער ווייסט?

— די ווארימע רוהיגקייט.

— מיינסט די פאמיליען-גלייכגילטיגקייט.

ראשעל שווייגט. זי קלערט נאך. זי רעדט פון אלע קלייניגקייטען. נאר מיטאמאל קומט זי צוריק, צום אנהויב —

— אבער מען איז דאך אזוי איינזאם...

— דו.... האסט דאך א שטוב, עלטערען? —

— יא.... נאר עס איז נישט דאס... אנ'איינ-זאמקייט, וואס מאכט אומגליקליך. מען וויל עפעס... מען וויל ערגעץ אוועק...

און זי רעדט ווייטער און בינדט ווייטער אן צום פריהערדיגען: —

— איך וואלט מיטגעארבייט...

און זי גיט נאך צו: —

— איך וויל אזוי וועניג... בלויז די שטילע גליקליכע ווארימקייט פון דארט — ווייזט זי אויף די פרעמדע פענסטער.

ראשעל איז צארט און קינדיש און זי בעט מיט אזויפיל ליבע: — זאג.. פארוואס זאגסטו נישט „יא"? —

נאר וואס ענטפערן? — ווי אזוי איבערגעבען איהר די פיינליכע און אונבעפרידיגטע אומרוה? — ווי אזוי דערצעהלען, אז עס ווילט זיך טאקע דעם גורל איינשליסען אין איהרע דינע, צארטע און הייסע ארימס, נאר די פרעמדע און שטארקע אומרוה לאזט נישט: — נאך נישט!—נאך נישט!—

אין הילכיגען געלעכטער פון פלירט און פרייד איז מען אזוי אפט מקנא דאס שטילע איבער-שמייכלען זיך פון מאן און ווייב, און ווי עלענד עס איז נאכהער דאס איינזאמע אהיימגעהן און מיט וויפיל אומעט פרעגט מען: —

— צו וועמען? —

— צום ליידיגען „איך אליין"? —

— נאר וואס טון, ווען דאס גליק פון די שכנישע פענסטער ציהט נישט?

— געפעל איך דיר נישט?

— ניין, ראשעל. ביזט שעהן און צארט. דאס געהט אזוי ועלטען צוזאמען. דיינע אויגען זענען העל, און דיין הארץ איז אזוי קלאר...

— וואס-זשע זאגסטו מיר: —

— איך קען דיר אפילו נישט זאגען: — ווארט....

* * *

איין אוונט, ווען ראשעל האט שטיל איבער-געחזר'ט: — ווי גליקליך זיי זענען! — האט מיטאמאל זיך אויפגעריסען דער פערמאכטער לאַ-דען פון דעם שכנ'ס פענסטער און די פרוי האט יאמערליך געגומען שרייען אין גאס:

— ראטעוועט! — ראטעוועט!

ראשעל איז די ערשטע צוגעלאפען צום פענס-טער. זי איז געבליבען א פערצאפעלטע.:

— זעה! — זעה! —

אויף דער ערד, אין זיין צימער איז געלעגען אויסגעצויגען דער שכן. די צייטונג געבען איהם. דער ראזער אבאזשור פון לאמפ ארפגעריסען. די פרוי האט יאמערליך געשריגען:

— ראטעוועט! — ראטעוועט! —

די שטילע גאס האט אויפגעוואכט. מען איז אנגעלאפען פון אלע זייטען. מען האט באלד גע-וואוסט: — דער מאן איז בעגאנגען זעלבסט-מארד! — ער האט זיך געשאסען. די פערוויינטע פרוי האט געבראכען מיט די הענד. די ארומיגע האבען כסדר איבערגעחזר'ט:

— אזא גליקליך פארעל!

די פרוי האט דערצעהלט דורך טרעהרען. „ער האט, ווי אלעמאל, געלייענט די צייטונג... ער האט זיך אויפגעהויבען ווי אלעמאל... מיר א קוש טון איך קאפ... און געהן שלאפען און מיטאמאל האט ער אויסגעשאסען"...

דער ווייטאג איז געווען אזוי גרויס און נאך גרעסער דער סוד: — פארוואס? — אזא גליק-ליך פארעל! — — ראשעל האט מיטגעוויינט:—

אזא שטילע ווארימקייט! —

* * *

ערשט אויף מארגען האט מען דערהאלטען א בריף:—בעשולדיגט נישט קיינעם אין מיין טויט, האט ער געשריבען. — דאס לעבען האט מיך דערבראכט דערצו. מיין ווייב האט שוין לאנג א בעליבטען. איך ווייס עס שוין אויך לאנג, אבער איך האב נישט געוואלט שטערען אונזער רוה. איך מאן גיט נישט מעהר, זעהט אויס דאס גליק פאר איין פרוי. איך האב לאנג געטראכט און איך האב סוף כל סוף פערשטאנען מיין פרוי. איך האט געהאט בעשעפטיגונג, קאמף פאר עקזיס-טענץ. מיין פרוי האט געהאט בלויז מיך. בלויז א מאן, דאס איז, זעהט אויס, געווען וועניג אויף אויסצופיהלען איהר לעבען. איך ליב זי שטארק און צוליב ליבע, רוים איך זיך אליין טאקע אפ פון איהר וועג" —

דער אויסטערלישער בריף האט אויף אלע געמאכט אנ'איינדרוק. —

— אראפ פון זינען! —

* * *

ראשעל האט אויפמערקזאם אויסגעהערט דעם בריף. די העלע אויגען זענען געווארען גרעסער. זי האט עפעס פערשטאנען, זי האט מיטאמאל דער-זעהן דאס שטילע לאנגדויערנדע אומגליק פון דעם פרעמדען פענסטער. זי האט דערפיהלט די זעלבע אונרוה און דאס זעלבע פיינליכע: נאך נישט! — זי האט בלויז געמורמעלט.:

— עס האט אויסגעזעהן אזא גליק...

— ביידע זענען א צייט געשטאנען פערקוקט אין דעם אפענעם פענסטער, די הענד צונויפגע-שלאסען. דער בלאנדער קאפ אויף דיין ארים. איצט האט ראשעל דערפיהלט, ווי זי בעפרייט זיך פון א שווערען עול, ווי איהר ליבע ווערט געשמאַרקט, בעקומט ברייטקייט און אינהאלט און איז מעהר ווי אנ'אנגעווארפענער צוזאג. זי האט איינגעבוי-גען דעם קאפ, געלאזט זיך קושען די הענד און א פער'שיכור'טע געהערט זיין אפגעריסענעם אטעם און די אפגעריסענע ווערטער:

— איין באנד איז דא — דער באנד פון לי-בע..

טויט עס נישט מיט דעם עול פון צוזאג... ליב בלויז.

(ס ו ף).

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואַך

די אָרגאַניזאַציע פון האַנדווערקערטום און דאָס צעכען־געזעץ

מיר האָבען זיך לעצטענס פערנומען מיט די פערשידענע מיטלען, וועלכע זאָלען דינען צו פער־בעסערען די לאַגע פון האַנדווערקער, עס האָט זיך אין די פאַלען געהאַנדעלט וועגען ריין מאַטער־יעלע ענינים, וועלכע האָבען געמוזט בעהאַנדעלט ווערען, און מיינונגען האָבען געמוזט אַרויסגעזאָגט ווערען. ווייניגער אָבער אויפמערקזאַמקייט איז גע־שענקט געוואָרען דעם אַלגעמיינעם האַנדווערקערטום אין היגזיכט פון זיין אָרגאַניזאַציאָנס־פאָרם, וועלכע דיג היינט די פראַגע בעריהרען, וועלען מיר מוזען אַביסעל בלעטערן אין דער געשיכטע פון האַנד־ווערקערטום אין לאָדז, וועלכע איז אייגענטליך דאָס געבורטס־אָרט פון דער גאַנצער האַנדווערקער־בעווע־גונג אין פוילען.

מיט 20 יאָהר צוריק האָבען איניגע טוער אין לאָדז, מיט'ן אינזש. קירשראָט ז״ל אין דער שפיץ, גענומען אויף זיך די אויפגאַבע צו שאַפען אַ האַנדווערקער־פעראיין, וועלכע זאָל אַרומנעהמען דאָס גאַנצע האַנדווערקערטום פון אַלע פאַכען אין לאָדז, די רעאַליזאַציע פון אַזאַ מין פעראיין איז דעמאָלט געווען כמעט אַן אוממעגליכקייט. הען די רוסישע רעגירונג האָט הערליך געזעהען אַ פראָבע אין אָרגאַניזאַציע אויפ'ן פאַך־געביט און ס'האָט געקאָנט שמעקען אפשר מיט סאָציאַליזם, און דער־ייבער האָט דער פעראיין געמוזט טראָגען דעם כאַ־ראַקטער פון אַ קלוב און האָט אויך בעקומען דעם נאָמען: „האַנדווערקער־קלוב“. אָפיציעל האָט דער קלוב זיך געמעגט בעשעפטיגען מיט קולטורעלע און אויפקלערונגס־אַרבייטען, אַלע אַנדערע טעטיגקייטען זענען געווען טריף. ווי עס זאָל אָבער נישט זיין, איז די גרינדונג פון האַנדווערקער־קלוב אין לאָדז, אַלס פיאָנער פון איצטיגען צענטראַלען האַנדווער־קער־פערבאַנד, פאָלודניאָווע 4, געווען דער ערש־טער פונדאַמענט פאַר'ן שאַפען פון אַן אַלגעמיינע האַנדווערקער־בעוועגונג אין פוילען.

מיט דער צייט, אין דער ווייטערדיגער ענט־וויקלונגס־עפאָכע פון קלוב, האָט זיך דער זעלבער געמוזט רעכענען מיט דער ווירקליכקייט און דער קלוב האָט אָנגעהויבען צו נעהמען אַן אַנטייל אין פראָפעסיאָנעלען און פאָליטישען לעבען פון לאַנד. ביז דער צייט איז דער בעל־מלאכה נישט געווען פעררעכענט פאַר אַ פאַקטאָר, וועלכער זאָל אויך האָבען דאָס רעכט צו זאָגען אַ דעה אין פערשידענע אַקטועלע פראַגען. דאָס שאַפען פון דער אָרגאַני־זאַציע האָט אַרויסגערוקט די בעלי־מלאכות אויף דער ליכטיגער שיין און צוגעוואוינט די געזעלשאַפט זיך צו רעכענען אויך מיט די בעלי־מלאכות און אָנערקענען זיי אַלס געזעלשאַפטליך גלייכבערעכטיגט.

דעם גרעסטען פערדינסט האָט אָבער לאָדז, צוליב דעם, וואָס דאָס ענטשטעהען פון האַנדווער־קער־קלוב האָט געבראַכט צום שאַפען פון אַנ־עהנליכע אינסטיטוציע אין וואַרשאַ און סוף כל סוף צום שאַפען פון אַ צענטראַליזירטע בעוועגונג אין גאַנץ פוילען, וועלכע האָט שוין דערפיהרט דערצו, אַז אין אַלע עפענטליכע קערפערשאַפטען זאָלען די בעלי־מלאכות האָבען אַ מעהר אָדער ווייניגער בענוגענדע פערטרעטונג, פון וועלכען פאָליטישען שטאַנדפונקט מען זאָל נישט אַרויסגעהן, מוז אָבער דאָך אָנערקענט ווערען, אַז פאַר דעם אַלגעמיינעם האַנדווערקערטום איז אַ געווינס, ווען אין וועלכע עס איז קערפערשאַפט געפינט זיך זיינס אַ פערטרעטער, און אַנטשיידענד צו וועלכער פאָליטישער פּאַרטיי ער געהערט.

מען האָט געקאָנט ווירקליך האָפען, אַז די בעוועגונג וועט זיך צעוואַקסען און אין משך פון יאָהרען פערנעהמען דעם ריכטיגען פּלאַץ אין דער געזעלשאַפט, וועלכער עס געהערט איהר לויט דער צאָהל און אויך צוליב דעם, וואָס דאָס האַנדווער־קערטום איז איינע פון די פּראָדוקטיווסטע עלעמענ־טען פון יידענטום.

דאָס אינדוסטרי־געזעץ האָט אָבער אַביסעל אַנדערש אָפּגעשטעלט די ענטוויקלונג פון דער האַנדווערקער־בעוועגונג, שטאָט אַ צענטראַליזאַציע האָט דאָס שאַפען פון צעכען געבראַכט צו אַ דעצ־צענטראַליזאַציע. דער געזעצגעבער האָט זיכער נישט פאָראויסגעזעהען די פאָלגען און האָט עס נישט אַזוי געמיינט. פאַר'ן אַריינטרעטען אין קראַפט פון נייעם געזעץ זענען די איינצעלנע פאַך־פעראיינען געווען אָרגאַניש פערבונדען אין איין גאַנצעס און דער צענטראַל־פערבאַנד האָט אין זיך קאָנצענטרירט דאָס גאַנצע צוזאַמענלעבען פון אַלע פעראיינען. דאָס צעכען־געזעץ זעהט נישט פאָר דאָס שאַפען פון איין צענטראַלע, אַזאַ מיט אַרט צעכען־פער־באַנד און דעריבער האָבען די צעכען אָנגעהויבען פיהרען אַ זעלבסטשטענדיגע טעטיגקייט און דאָס האָט מיסגעווירקט צום אָפּשוואַכען פון דער אַל־געמיינער האַנדווערקער־בעוועגונג. די פּראָבירונג פון אַזוי פיל יאָהרען אויפ'ן אָרגאַניזאַציאָנעלען גע־ביט איז אויף אַזאַ אופן צובישט געוואָרען און שטאָט איין מעכטיגע אָרגאַניזאַציע האָבען מיר קליינע קרעמלעך, אָהן מאַכט, אָהן אַנזעהען, וועלכען עס האָט אַ גרויסע מעכטיגע אָרגאַניזאַציע.

ווי עס ווייזט זיך, אָבער אַרויס האָבען מיר אויך אונזערע ענערגיע פערלוירען. מיר האָבען דאָס נייע געזעץ אָנגענומען אַזוי ווי עס איז געגעבען גע־וואָרען און מיר פאַסען זיך דערצו צו, דערמיט ווייזען מיר אַרויס אונזער שוואַכע ענערגיע. שאַפען אָרגאַניזאַציע־פאָרמען, פערלאַנגען אַ פיל גרעסערע אינטעלעקטועלע ווי די דאָזיגע נישט צו לאָזען פאַר־לען. מיר וועלען זיין אין גאַנצען לאָיאַל לגבי די מלוכה, אויב מיר וועלען זיך ערלויבען צו קריטי־קירען די שוואַכע זייטען פון געזעץ און זיך בעמיהען, אַז דורך אַ נאָוועלע זאָלען די פעהלערן אויסגעבעסערט ווערען.

די דאָזיגע און נאָך אַנדערע פעהלערן האָט דאָס געזעץ און אונזער אויפגאַבע מוז עס זיין צו אָרגאַניזירען אַן אַקציע צוזאַמען מיט די יוריס־טען, וועלכע האָבען אַן אינטערעס פאַר דער האַנד־ווערקער־בעוועגונג צו נאָוועליזירען דאָס אינדוסטרי־געזעץ, נישט נאָר אין דער בעריהרטער פראַגע, נאָר אויך כדי אויסצובעסערען אַלע אַנדערע פעה־לערן און אין דער ערשטער רייה זיך צו בעמיהען אַז אַלע האַנדווערקער־פאַכען זאָלען אַרונטערפאַלען דעם אינדוסטרי־געזעץ. דאָס וועט פערשטאַרקען אונז זער כח און פערגרעסערען אונזער פרעסטיזש.

ב. פרוינד.

וואס יעדער סוחר און האַנדווערקער דאַרף וויסען?

האַנדווערקער־עקספּאָרט קיין אַמעריקא

אויף דער קאָנפערענץ, וואָס איז פאָרגעקו־מען אין מלוכה'שען אינסטיטוט אין וואַרשאַ און־טער'ן פאָרזיץ פון האַנדעלס־מיניסטער איז אַרומ־געריעדט געוואָרען די נויטווענדיגקייט צו פערבעסערען דעם האַנדעלס־בילאַנס לגבי די פעראייניגטע שטאַטען, וואָס איז ביז איצט אויסגעפאַלען פאַר פוילען זעהר פּאַסיוו.

עס איז גענוג צו דערמאָנען, אַז בעת דער אימפּאָרט פון אַמעריקא האָט אין יאָהר 1929 אויסגעמאַכט העכער 400 מיליאָן זל. האָט דער עקספּאָרט קיין אַמעריקא בעטראָפען קוים 12 מיליאָן זל.

און אַזוי האָט אויסגעזעהן דער עקספּאָרט אויך די לעצטע צוויי יאָהר.

בעת דער דיסקוסיע איז אָנגעוויזען געוואָרען אויף דער גרויסער ראָל, וואָס דאָס האַנדווערק קען שפּילען אין עקספּאָרט קיין אַמעריקא. דעם דאָזיגען עקספּאָרט וואָלט מען געדאַרפט אָנהויבען אָרגאַניזירען דורך די קאָנסומענטען — פוילישע עמיגראַנטען, וועלכע פעראינטערעסירן זיך שטאַרק מיט די פוילישע אויסאַרבייטונגען.

די פאָרשטעהער פון די האַנדווערקער אויף דער קאָנפערענץ האָבען אויסגעדריקט זייער צופרי־דענהייט דערמיט, וואָס די מאַכט האָט פערשטענ־דניש פאַר דער ראָל פון האַנדווערק אין עקספּאָרט, פעסטשטעלענדיג, אַז די פוילישע האַנדווערקער־אויסאַרבייטונגען, וואָס האָבען פאַר דער מלחמה זיך געמאַכט אַ וועג אויפ'ן ווייטען מזרח אַזש ביז בייקאַל, דאַרפען זיך איצט געפינען אַ וועג צו די מעבר לים מערק, נאָך דעם ווי די צאָל־מויערען האָבען אָפּגעשטעלט דעם עקספּאָרט אויפ'ן קאָנ־טינענט.

מהאי טעמא זענען די האַנדווערקער־פאָר־שטעהער גרייט אונטערצונעמען די געהעריגע שריט צו אָרגאַניזירען דעם עקספּאָרט, אויב די רעגירונג וועט זיי געבען די נויטיגע מיטהילף.

אין דער בעקומענער רעזאָלוציע איז בע־שלאָסען געוואָרען צו שאַפען ביים מלוכה'שען עקספּאָרט־אינסטיטוט אַ אָרגאַניזיר־קאָמיסיע פון 5–6 פערזאָן, אין וועלכער עס זאָלען אויך זיין פער־טרעטען די פאָרשטעהער פון די האַנדווערקער.

איבערגערוקט דעם טערמין פון אָפּ־געבען „זעזנאַניעס“ וועגען הכנסה־שטייער.

דער טערמין פון אָפּגעבען זעזנאַניעס וועגען הכנסה־שטייער פאַר פיזישע פערזאָנען איז איבערגערוקט געוואָרען פון 1. מערץ אויפ'ן 1. מאַי.

ס'איז אויך איבערגערוקט געוואָרען דער טערמין פון אַריינטראָגען בּיטעס וועגען הנחות פאַר ניי־געקויפטע הייזער פון 1. פעברואַר אויפ'ן 1. אַפּריל פון יעדען יאָהר. הנחות קען מען בע־טען נאָר פאַר'ן פערגאַנגענעם יאָהר.

וועגען קרעדיטען פאַר האַנדווערקער.

ווי בעקאַנט, האָט בעת'ן ווייזען פון האַנ־דעלס־מיניסטער אין לאָדז זיך פאָרגעשטעלט פאַר איהם צווישען אַנדערע אויך אַ דעלעגאַציע פון דער האַנדווערקער־קאַמער.

אין מעמאָריאַל, וואָס די דעלעגאַציע האָט דערלאַנגט דעם מיניסטער ווערט געפאָדערט צו געבען די האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציעס בעשטעלונ־גען פאַר די בעזונדערע מיניסטעריום'ס, גראַד אַזוי ווי עס בעקומען דאָס די קאָמערציאַליזירטע מלוכה־אונטערנעהמונגען און צו ערטיילען אויף אַ רעצ־יאָנעלען אופן קרעדיטען פאַר די האַנדווערקער. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט די דעלעגאַציע געבעטען דעם מיניסטער צו שטיצען די בעמיהונ־גען פון די האַנדווערקער־קאַמערן אַז ביי דער באַנק „נאַספאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ“ זאָל געשאַ־פען ווערען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פאַר די ענינים פון קרעדיט פאַר האַנדווערקער. דער מיניסטער האָט צוגעזאָגט ענטגעגענצוקומען דעם האַנדווערק.

נאָכ'ן ווייזיט פון מיניסטער אין לאָדז איז אין דער דערמאָהנטער מלוכה'שער באַנק פאָרגע־קומען אַ קאָנפערענץ מיט'ן אַנטייל פון פאָרשטע־הער פון די האַנדווערקער. די יידישע האַנדווער־קער האָט רעפּרעזענטירט ר. ראָסנער. עס איז בע־שלאָסען געוואָרען בקרוב צו ערטיילען קרעדיטען די האַנדווערקער.

אורטיילען פון העכסטען אדמיניסטראַטיווען טריבונאַל

אין וויכטיגע שטייער־ענינים

דאָס בעטראַכטען דעם רעקורס, נישט קוקענ־דיג דערויף, וואָס דער שטייער־צאָהלער האָט נישט בעלייגט קיין „זעזנאַניע“ וועגען אומזאַץ־שטייער הייסט געשאָנקען די פאָלגען פאַר'ן נישט בעלייגען קיין זעזנאַניע (אורטייל פון העכסטען אדמ. טריבו־נאַל פון 27־טען מאַי 1931).

לויט'ן אַרט. 90 פון געזעץ פון אומזאַץ־שטייער אויב דער שטייער־צאָהלער האָט אַרויסגעזאָגט זיין פערלאַנג אין רעקורס צו געבען מינדליכע ערקלער־רונגען, דאַרף מען איהם מעלדען אַמוועניגסטענס 8 טעג פאַר דער זיצונג פון דער אַפּעלאַציע־קאָ־מיסיע.

מען מוז אויך אַרויסרופען דעם שטייער־צאָה־לער אויף דער זיצונג פון דער אַפּעלאַציע־קאָמיסיע אַפילו אין פאַל, ווען ער האָט נישט אָנגעגעבען צו וואָס פאַר אַ צוועק ער פערלאַנגט דאָס (אורטייל פון 13־טען פעברואַר 1929 ל. ר. 27[1856]).

* * *

לויט'ן געזעץ פון אומזאַץ־שטייער קענען האַנ־דעלס־אונטערנעהמונגען פון דער 3־טער קאַטעגאָר־יע בעשעפטיגען אויסער דעם אייגענטימער אָדער זיין פערטרעטער נאָר איין אָנגעשטעלטען און אונ־טערנעהמונגען פון דער 4־טער קאַטעגאָריע קענען דאָגעגען נישט בעשעפטיגען קיין שום אָנגעשטעלטע.

דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום אין די אויספיהר־פאַרשריפטען שטעלט פעסט, אַז אַלס אַ פיל־יעהרי־גען פאַמיליען־מיטגליד אָדער אָנגעשטעלטען דאַרף מען רעכענען יעדען אין עלטער פון 17 ביז 55 יאָהר. יונגערע פון 17 יאָהר אָדער איבער 55 יאָהר רעכענט מען 2 אָנגעשטעלטע פאַר איינעם.

די אויבענדערמאָהנטע שטעלונג (האַנדלונג) איז אָנגעקלאָגט געוואָרען דורך אַ שטייער־צאָהלער אין העכסטען־געריכט, וועלכער איז געקומען צום אויספיהר, אַז די דערמאָהנטע אויספיהר־פאַר־שריפטען זענען נישט אין הסכם מיט'ן געזעץ און זענען נישט פערפליכטענד און דאָס צוליב פאָל־גענדע מאָטיוון.

דאָס אַרט. 2 פון געזעץ פון 2־טען יולי 1924 וועגען בעשעפטיגען יוגענדליכע, שטעלט פעסט די עלטער פאַר יוגענדליכע אָנגעשטעלטע ביז 18 יאָהר ד. ה., אַז נאָך 18 יאָהר דאַרף מען די זעלבע רעכענען פאַר פולע־יעהריגע. אָבער דאָס רעכענען 2 אָנגעשטעלטע פאַר איינעם, שטיצט זיך נישט אויף קיין שום יורידישע פאָרשריפטען פון געזעץ.

פון דער שטעלונג פון העכסטען געריכט, איז צו זעהען, אַז די אונטערנעהמונגען פון דער 3־טער קאַטעגאָריע קענען בעשעפטיגען דעם איי־גענטימער אָדער זיין פערטרעטער, 1 אָנגעשטעלטען איבער 18 יאָהר און אַ פרייע צאָהל אָנגעשטעלטע יונגער פון 18 יאָהר.

אַנ'אונטערנעהמונג פון דער 4־טער קאַטעגאָריע קען בעשעפטיגען דעם אייגענטימער אָדער זיין פערטרעטער און אַ פרייע צאָהל אָנגעשטעלטע יונ־גער פון 18 יאָהר.

לאָדזער האַנדעלס־קאַמער

ביי די פויליש־פראַנצויזישע אונטערהאַנדלונגען

די פויליש – פראַנצויזישע אונטערהאַנדלונגען רוקען זיך פאָראויס, אַזוי, אַז איצט שוין איז אַק־טועל די פראַגע פון פערטיגע מלבושים און גומי־שיך.

צוליב דעם, וואָס די דאָזיגע אַרטיקלען שפּי־לען אַ בעדייטענדע ראָל אין עקספּאָרט פון לאָדזער קרייז, האָט די לאָדזער האַנדעלס־קאַמער אין פער־שטענדיגונג מיט דעם מלוכהשען עקספּאָרט־אינ־סטיטוט בעשלאָסען אַרויסצושיקען איהרע פאָרשטע־הער צו די אונטערהאַנדלונגען.

די דעלעגאַציע פאָהרט היינט אַרויס.

„בוישויץ“

די האַנדווערקער־קאַמער האָט די פאָריגע וואָך צושיקט צו אַלע צעכען צירקולאַרען ביילעגענדיג דעם גענויען טעקסט פון סטאַטוט פון דער צווישען צעך־קאָמיסיע און פון רעגולאַמין פון שידס־געריכט, אין דעם צירקולאַר ווערען די צעכען אויפגעפאָדערט צוזאַמענצורופען אַלגעמיינע פערזאַמלונגען פון זייערע מיטגלידער כדי בעקאַנטצוגעבען די סטאַטוטען און אויך כדי אויסצוּוועהלען דעלעגאַטען צו דער אַלגעמיינער קאָנפערענץ פון די בויצעכען צו 2 מיטגלידער פון שידס־געריכט און פון דער עקס־פּערטען קאָמיסיע פון „בוישויץ“ די צעכען וואָס קאָנצענטרירען זיך ביי דער צענטראַלע פון פאָלו־דניאָווע 4, וועלען די פערזאַמלונגען צוזאַמענרופען אויף חול־המועד פסח.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון מעטאַל־צעך

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס די קאָדענץ פון מעטאַל־צעך (פאָלודניאָוואַ 4) האָט זיך שוין געענדיגט, קומט פאַר זונטאָג, (חול־המועד) די אַל־געמיינע יעהרליכע פערזאַמלונג, אויף וועלכע ס'־וועט געוועהלט ווערען אַ נייע פערוואַלטונג.

—=):O:(=—

פון צענטראַלען יודישען האַנד־ווערקער־פערבאַנד

אין דער קאָלדרע־מאַכער בראַנזשע, וואָס האָט זיך לעצטענס שטאַרק ענטוויקעלט, האָט זיך אָנ־געהויבען אַ זעהר שעדליכע קאָנקורענץ, וואָס קען דערפיהרען דאָס פאַך צום אונטערגאַנג. אין צו־זאַמענהאַנג דערמיט און כדי דאָס צו בעקעמפען האָט אַ גרופּע פון דעם פאַך אויף זיך גענומען די אויפגאַבע זיך צו אָרגאַניזירען און געמיינ־זאַם צו בעקעמפען די אַלע שטערונגען, וואָס בע־דראָהען דאָס פאַך.

לעצטענס האָט די גרופּע צוזאַמענגערופען אַ פערזאַמלונג אויף וועלכע עס איז בעשלאָסען גע־רען זיך אָנצושליסען אין צענטראַלען יודישען האַנד־ווערקער־פערבאַנד (פאָלודניאָוואַ 4) אַלס קאָ־פּעראַציע.

פון יובילירען־צעך

נישט־קוקענדיג דערויף, וואָס דער יובילער־דיגערמאַכער און גראַווירער־צעך עקזיסטירט ערשט אַ קורצע צייט, איז די טעטיגקייט אַ זעהר לעב־האַפטע. דער צעך האָט געדונגען אַ ביי לאָקאַל (פּיעטריקאָווער 6) וואו דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג טעגליך און יעדען טאָג דיזשורירען צוויי מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג, וועלכע ער־לעדיגען אַלע ענינים, וואָס זענען נוגע די פאַכען.

לעצטענס האָט די פערוואַלטונג אָנגענומען אַ בעשלוס צו גרינדען אַ לייה־ און שפּאָר־קאַסע פאַר די מיטגלידער און האָט שוין אָנגעהויבען די אַרבייט דאָס צו רעאַליזירען.

אויך אויפ'ן שטייער־געביט קומען פאַר כסדר אינטערווענצען ביי דער מאַכט אין איינצעלנע פאַ־לען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 19 י"ג ניסן תרצ"ב

אפריל

זון-אויפגאנג 4.34
זון-אונטערגאנג 6.38

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט איז מודיע, אז די דרינגענדע אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע פאר'ן חודש אפריל, הויבט מען אן אויסצוצאהלען פרייטאג דעם 22 אפריל, לויט'ן פאלגענדען סדר:

פרייטאג, דעם 22 אפריל:

A B C D E F G H

שבת, דעם 23 אפריל:

I J K L Ł

מאנטאג, דעם 25 אפריל:

M N O P R

דינסטאג, דעם 26 אפריל:

S T U W Z Ź

פאבאר פון יאהרגאנג 1911

ווי מיר האבען שוין געמאלדען, ווערט פון 2. מאי ביז'ן 30 יוני פארקומען דער אלגעמיינער פאבאר פון דעם יאהרגאנג 1911. פון די יאהר-גענג 1909 און 1910, קאטעגאריע B, וועלכע זענען אין מאי און יוני פ. י. אנערקענט געווארען אלס צייטווייליג אומפעהיגע צו מיליטער-דינסט, און פון די עלטערע יאהרגענג פון 1883 ביז 1910 איינשליסליך, וועלכע האבען זייער מיליטער-דינסט נישט רעגולירט, נישט צושטעלענדיג זיך לעת-עתה צו פאבאר-קאמיסיעס.

דאס צושטעלען זיך צום פאבאר פארפליכ-טעט לויט'ן פעסטגעשטעלטען פלאן, וועלכער איז פלאקאטירט געווארען אין דער שטאט.

קיין נאמענטליכע אויפפאדערונגען וועלען נישט ווערען פונאנדערגעשיקט.

די פאבאראוצעס דארפען זיך צושטעלען מיט די געהעריגע פערזענליכע דאקומענטען.

לוין-רעדוקציע פון דרוקער-ארבייטער אין פארבערייען

(2) נעכטען האבען פארשטייער פון „פראצא" אונטערגעשריבען אנ'אפמאך מיט די פארבערייען וועגען די לוינען פון די אזויגערופענע דרוקערס.

דער נייער אפמאך זעהט פאר א רעדוקציע פון די לוינען ביי די ארבייטער-דרוקערס אויף 10 פראצענט אין פערגלייך מיט דער לוין-טאבעלע פון פאריגען יאהר.

יודישע פרוי איבערגעפאהרען פון אנ'אויטא

(2) די 56-יאהריגע יענטע צהרליך (זאכאד-ניע 52) איז איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ'-אויטא.

זי איז צושעדיגט אויפ'ן גאנצען קערפער, אזוי, אז מ'האט, זי געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל.

דעם שאפער וולאדיסלאוו סרודא איז צוגויפ-נעשטעלט געווארען א פראטאקאל.

טאבאק פאר 5000 זלאטעס

איצט איז עס א שמעק טאבאק נישט ווערט

(2) נעכטען ביינאכט איז אין טויער אויף אנדזשעיא 5 ארעסטירט געווארען דער 42-יאהרי-גער אייזיק ווידאווסקי (פון לוטאמירסקא 19) וועל-כער האט צוזאמען מיט יאסעל איילע (לוטאמירסקא 19) און יאסעל גאלדשטיין (קאלענבאך-גאס 32) ארויסגע'גנב'עט ביי סטעפאן פאקאר פון טאבאק-געשעפט (פעטריקאווער 95) פערשידענע טאבאק-ארטיקלען פאר 5000 זלאטעס.

די גנבה האט מען ביי זיי צוריקגענומען, אייזיק און די ביידע יאסעלס זיצען.

„דעליציא"

די טעג איז ערעפענט געווארען א געשעפט פון צוקערווארען און שאקאלאד א. ב. „דעליציא" אויף ציגעל-גאס 3. דאס געשעפט איז איינגעאר-דענט זעהר געשמאקפול און איז פערזעהען מיט א גרויסען אויסוואהל פון די פארנעהמסטע סארטען שאקאלאד פון ערשטקלאסיגע פאבריקען. די פרייזען זענען זעהר נידריגע — די בעדינונג שנעל און סאליד.

דער באנדיט מענדרעצקי

ווערט מארגען געשטעלט פאר א שטאנד-געריכט

(2) דעם 30. מערץ ה. י. האט דער 62-יעהריגער מארצעלי אומינסקי, דער קאסירער פון דער הויפט-קאסע פון דער סטאציע לאדז—קאלישער, וואס געפינט זיך אויפ'ן 1-טען שטאק ביים הויפט-איינגאנג, ווי געוועהנליך, 5 נאכמיטאג געענדיגט זיין ארבייט און ווי יעדען טאג, האט ער אויך אַ-רויסגעשיקט אין דער דירעקציע פון פ.ק.פ. (פויל-שע מלוכה-באהנען) אין ווארשא 38 טויזענד זל. איבערלאזענדיג אין דער קאסע בלויז 118 זלאטים.

ווען ער האט פערענדיגט די פארמאליטעטען אין שייכות מיט'ן ארויסשיקען דאס געלד, איז ער נאך פערבליבען מיט'ן וואזשני יוזעף קאוושינסקי ביז 5.35 פערשליסען די שופלעדלעך פון די ביו-קעס, דערנאך האט ער נאך ארונטערגעשיקט דעם וואזשנע נאך פלאמבעס, וואס ער פלעגט טעגליך אַ-רויפלייגען אויף דער קאסע.

בעת דער קאסירער אומינסקי איז געבליבען אליין אין צימער, זענען אהין אריין צוויי עלעגאנט-געקליידעטע יונגעלייט מיט רעוואלווער'ען אין די הענד.

זיי זענען צוגעגאנגען צו אומינסקין און בע-פוילען איהם אויפהויבען די הענד מיט דעם אויס-רוף: „דאוואטש פארטעו!" (געבען ס'געלד).

לכתחילה האט דער קאסירער געמיינט, אז ס'איז אזא מין וויץ, אדער דאס איז אזא מין פרוב פון דער ווארשעווער דירעקציע אנצוסטראשען איהם און איבערצייגען זיך, ווי אזוי דאס מלוכה-געלד ווערט אפגעהיט.

די פערשוינען זענען אבער געווען גאנץ ווייט פון צו פראוווען קאטאוועסען און צו מאכען „מלוכה'-שע קאנטראלעס", האבען זיי נישט לאנג געבאלע-מוטשעט, נאר גענומען זיך דעם קאסירער צו פער-ב'ידען די הענד און צו פערשטופען איהם דאס מויל מיט א האנטטוך, וואס האט זיך געפונען אין צימער.

דער קאסירער האט זיך דאן אנגעהויבען צו אמפערן מיט די אנפאלער.

איינער פון זיי האט איהם דאן מכבד געווען מיט א רעוואלווער-קאלבע איבער'ן קאפ, צושניי-דענדיג איהם דערביי אנ'אויער און ביי דער ער-שטען פרוב א געשריי צו טון, האט מען איהם פער-שטאפט דאס מויל.

איינער פון די באנדיטען האט געהאט מיט זיך א וואליזקע, און דער צווייטער א טעקע, כדי בזה האופן אנצוגיין אלס פאסאזשירען און נאכ'ן אדורכ-פיהרען דעם רויב-אנפאל קאנען זיך לייכט צוזאַ-מענמישען מיט דעם עולם אויף דער באהן.

אין דער צייט גראד איז אנגעגאנגען א צוג קיין טשענסטאכאוו און אויפ'ן וואקזאל זענען געווען זעהר א סך מענשען.

אין א געוויסע מאמענט, איז צוריקגעקומען דער וואזשני קאוושינסקי, וועלכער האט נישט חושד-זייענדיג גארנישט, געוואלט אריין אין קאסע צימער.

ער האט אבער א פערחדושטער בעמערקט אז די טיר דארט איז צוגעמאכט, און אונטערהערענדיג וואס אינעווייניג טוט זיך, איז צו איהם דערגאנגען אנ'אמפערן זיך, אנ'איבערקעהרען פון שטוהלען, א קרעכצעניש א.א.וו.

אויבען איז אויך ארויסגעקומען דער עלטע-רער פאליציאנט סטאניסלאוו מיכאליאק, וועלכער אמטירט אויפ'ן קאלישער וואקזאל.

דער וואזשני האט איהם שנעל איבערגעגע-בען, אז אינעווייניג איז עפעס נישט אין ארדנונג, און דאן האבען זיי ביידע אנגעהויבען צו קלאפען אין דער טיר.

די באנדיטען האבען דערזעהען אז ס'איז ביי-טער: מען קלאפט אין דער טיר, און זיי האבען נאך אפילו נישט בעוויזען צוטרעטען צו דער קאסע, האבען זיי מיט רעוואלווערען אין די הענד גע-עפענט די טיר, בעמיהענדיג זיך ארויסצולויפען אויפ'ן קארידאר.

דערזעהענדיג דעם פאליציאנט האט איינער פון די באנדיטען א ציה געטון דאס ציינגעל פון זיין רע-וואלווער און צילענדיג אין דעם פאליציאנט טאקע דער רעוואלווער האט זיך פערהאקט און נישט אויס געשאסען, און דאן האט דער באנדיט ארויסגעווארפען די קויל און אריינגעלעגט אנ'אנדערע קויל.

ש'יצענדיג זיין אייגען לעבען, האט דער פא-ליציאנט דאן צוויי מאל אויסגעשאסען און דער שווער-פערוואונדעטער באנדיט האט זיך צוריקגע-צויגען צ ודער טיר פון דעם קאסע-צימער, אני-דערגעפאלען צו דער ערד.

גראד אין דעם מאמענט איז דער קאסירער אַ-רויסגעלאפען פון צימער און דערזעהענדיג דעם פערוואונדעטען באנדיט אויף דער שוועל, האט ער איהם אריינגעשלעפט אינעווייניג און צוגעקלאפט די טיר. דער פערוואונדעטער באנדיט האט דאן נאכגע-שאסען דעם קאסירער אבער איהם נישט געטראפען. דער באנדיט האט זיך דאן צוגעשלעפט צום פענ-סטער מיט דער כוונה ארויסצושפרינגען, אבער די פענסטער פונ'ם קאסע-צימער זענען פערקראטע-וועטע און ער האט עס נישט אין ערשטען און נישט אין צווייטען צימער געקאנט אדורכפיהרען. מיט די לעצטע כוחות האט ער זיך צוגעקראגען צו א פענ-סטער און איז אנידערגעפאלען א טויטער.

מיט דעם צווייטען באנדיט איז אזוי געווען:

אז ער האט דערזעהען דעם ביטערען סוף פון קאלעגע, האט ער רעזיגנירט פון „קעמפען מיט'ן גורל" ארונטערגעלאזט דעם רעוואלווער און גע-לאזט זיך שמידען אין קייטען.

דער אַ-עסטירטער באנדיט איז געווען דער 27-יעהרי-גער וולאדיסלאוו מענדרעצקי, (סקלאדאווא 3), א מויערער ארבייטער אויף דער לאדזער פאבריק-באהן, וועלכער האט לעצטענס פערדינט דורכשניט-ליך פופציג זלאטעס וועכענטליך.

דער צווייטער באנדיט דער דערהרגעטער איז דער 26-יאהריגער קאראל קורצוואלד (פון נאוואַ-20-18), אנ'ארבייטער אין דער גלאז-הוטע אויף דעמזעלבען הויף.

מארגען וועט דער באנדיט מענדרעצקי גע-שטעלט ווערען פאר א שטאנד-געריכט אונטער'ן פארזיץ פון וויצע-פרעזעס איליניטש-

דער פראצעס קומט פאר אין בנין פון היגען קרייז-געריכט.

„נייער פאלקסבלאט"

א ריזען-נומער

דער הוי-יאהריגער ערב-פסח-נומער פון „נייעם פאלקסבלאט", וואס וועט ענטהאלטען עטליכע צעהנדליג זייטען, וועט זיין אין יעדער הינזיכט סענסאציאנעל און אקטועל ∴

דער ערב-פסח-נומער וועט ענטהאלטען א שפע פון פובליציסטישען און ליטעראַרישען יום-טוב-מא-טעריאל, געשריבען פון ערשטקלאסיגע פען-קינסטלער, א שלל פון הומאר און אילוסטראציעס, און ער וועט אריינברענגען דעם אמת'ן עונג יום-טוב אין יעדער יודישער שטוב. ∴ ∴

דער ספעציעלער פסח-"קובדס" פון „נייעם פאלקסבלאט", וואס וועט געדרוקט ווערען, אלס א באזונדערע ביילאגע פון אונזער ערב-יום-טוב-נומער וועט זיין א פרייד און א נחת פאר אלע בני-חורין.

די אילוסטרירטע ביילאגע „פאר אונזערע קינדער" אין דעם ערב-יום-טוב-נומער וועט זיין די שענסטע מתנה פאר אונזערע טייערע קינדערלעך צום פ ר יי ד י ג ע ן פריהלינגס-יום-טוב

די ראמאן-לעזער וועלען האבען א גוטע התחלה: דעם אנהויב פון דעם שפאנענדען העכסט-סענסאציאנעלען און בעלעהרענדען

נייעם ראמאן,

וואס וועט זיך אנהויבען צו דרוקען אין דעם מארגענדיגען ערב-יום-טוב-ריזען-נומער „נ יי ע ם פ א ל ק ס ב ל א ט".

אנאנסען

צום ערב-פסח-נומער ווערען אנגענו-מען א גאנצען טאג אהן איבערייס

מ'בעט, וואס פריהער אויפצוגעבען די אנאנסען!

פון האנדעלס געריכט

רעגולאציע-אפמאכען פון די פירמעס „הוגא גיטעל" (70 פראצ.) — „אסקאר בארוהא" (20 פראצענט) — „ברידער שקולניק" (21 פראצענט)

די פירמע „הוגא גיטעל" זייף-פאבריק (וואול טשאנסקא 116), וועלכע האט אין דעצעמבער פ.י. בעקומען א נאדזור, אויף 3 חדשים, האט אויף דער לעצטער קרעדיטארען-פערזאמלונג פארגע-לעגט צו רעגולירען די חובות אויף 70 פראצענט.

דאס געריכט האט די רעגולאציע בעשטעטיגט.

דאס געריכט האט אויף דער לעצטער זיצונג בעשטעטיגט דעם רעגולאציע-אפמאך פון דער פירמע אסקאר בארוהא (נארוטאוויטשא 78) די פירמע האט רעגולירט אויף 20 פראצענט.

אין שייכות מיט דעם אופאלאשטש פון דער פירמע „ברידער שקולניק און שותף" וועלכע האָ-בען פארגעלעגט א רעגולאציע פון 21 פראצענט, האט דאס געריכט ערלויבט דעם אפמאך מיט דעם תנאי, אז די פירמע זאל אויף דער רעגולאציע גע-בען היפאטעקארישע פערזיכערונגען.

געגען דער דעציזיע האט די פירמע אפעלירט צום אפעלאציע-געריכט אין ווארשא, דאס אפעלאציע געריכט האט די פירמע בעפרייט פון די היפאטעק-קאלע גאראנטיע.

* * *

אין יאנואר פ.י. איז דער פירמע שלמה מאַ-ליניאק („פאלדיקט") דיקטען-פאבריק אויף בושע זשינער 17 ערקלערט געווארען א אופאלאשטש.

אויף א זיצונג פון די קרעדיטארען האט די פירמע פארגעלעגט צ ורעגולירען די חובות אויף 20 פראצ. דער אפמאך איז אבער נישט צושטאנד געקומען צוליב וואס ס'איז געוועהלט געווארען א סינדיק.

אדוו. גלאטער האט געבעטען דער פירמע אומ צוקעהרען די סוחרישע עהרע, אויף וואס דאס גע-ריכט האט מסכים געווען.

עטליכע קרעדיטארען האבען אפגעגעבען אנ'-אנקלאגע צום אפעלאציע-געריכט בעקענענדיג זיך מיט דעם מעמאריאל האט דאס אפעלאציע-געריכט בעשלאסען איבערצוגעבען די האנדעלס-ביכער א געשוואוירענעם בוכהאלטער צום קאנטראלירען.

Dr. med. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אווענר
זונטאג און יום-טובים פון 9 - 1 ביטאג.

רעוויזיע פון קאראליצקיס פראצעס
אין דעם ווארשאווער אפעלאציע-געריכט

(2) דעם 13-טען יאנואר ה.י. איז אין דעם לאדזער קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען 20-יעהריגען לייב קאראליצקי, וועלכער האט דערשאסען דעם 25-יעהריגען באלעסלאוו מילער.

דער מארד איז געשעהען דעם 4 נאוועמבער פ.י. ביי פאלגענדע אומשטענדען:

מיט עטליכע יאהר צוריק האט זיך אויף ראג ציגעל-גאס און פיעטריקאווער געעפענט א קלוב פאר פינג-פאנג שפיל. דארט פלעגט זיך טאג-איין טאג-אויס פערזאמלען די שול-יוגענד מכל המינים און סתם יוגענד, וואס פלעגט אין האזארד-שפיל איבערלאזען דאס ביסעל געלד סיי ביי שווינדלער, סיי ביי די בעלי-בתים פונ'ם קלוב.

אכציג פראצענט כמעט פון דער שפילענדער יוגענד זענען געווען יודען. און זיי פלעגען פערשפילען די אפגעשפארטע געלדער פון עסען און פון דעם, וואס זיי פלעגען בעקומען פון זייערע עלטערען אויף ביכער.

די באלעבאטים פונ'ם פינג-פאנג לאקאל זענען מיט דער צייט רייך געווארען, און נישט לאנג צוריק האבען זיי דעם לאקאל זייערען איבערגעטראגען אין א גרויסער 3-צימערדיגער וואוינונג אויף פיעטריקאווער 90, קווער-אפיציגע, פארטער.

דער ראש-המדברים פון די אלע שפילער, און דער גאנצער רעדעל-פיהרער איז געווען דער צוואנציג יאהריגער יודישער יונגערמאן לייב קאראליצקי פון שרודמיעיסקא 21.

ווי געזאגט, איז קאראליצקי געווען דער גאנצער מאכער, און ער האט ממש אנגעווארפען א פחד אויף זיינע „אונטערטאנען" די שפילער.

לעצטענס איז אין דעמזעלבען פינג-פאנג-קלוב געווארען א שטארקער איינגעהער דער 25-יאהריגער באלעסלאוו מילער (פון גראבאווע 23) וועלכער האט זיך אנגעהויבען מתקנא צו זיין אין דער אנפיהרערשאפט פון קאראליצקין און געוואלט פאריעדען פרייז ארויסקריגען פון איהם די „בכורה" און די דעה...

אזוי האבען זיך אנגעהויבען צווישען די דאזזיגע 2 חברה-לייט קריגערייען און אמפערייען, ביז ס'איז דערגאנגען צו דעם טראגישען מאמענט.

דעם 21-טען נאוועמבער פ.י. אנ'ערך 11 א זייגער אין אווענד איז אין קלוב אנגעקומען באלעסלאוו מילער, וועלכער האט באלד געוויזען די שפילערס אז ער האט ביי זיך א קינזשאל, וועלכען ער האט גרייט פאר זיין קאנקורענט, קאראליצקין.

איינע פון קאראליצקיס קאלעגען האבען, פערשטעהט זיך, דעם ענין נישט פערפאסט, און אז ער איז אביסעל שפעטער אנגעקומען אליין, האבען זיי איהם איבערגעגעבען אז מילער האט ביי זיך א מעסער.

קאראליצקי האט דאן ערקלערט, אז ער האט פאר איהם קיין מורא נישט, ווייל ער האט ביי זיך א רעוואלווער וועלכער איז אנגעלאדענט מיט פינף קוילען.

מען האט עס תיכף צוגעטראגען מילער'ן און יענער האט פון זיין זייט ערקלערט, אז ווער ווער, אבער ער האט אודאי נישט מורא פאר קאראליצקין...

דאן האט זיך מילער צוריקגעצויגען און איז ארויס אין הויף, וואו ער האט זיך געשטעלט אין צווייטען טויער ווארטען אויף זיין „קאנקורענט" מיט'ן קינזשאל אין האנד. קאראליצקי איז אויך ארויס אונטען, האלטענדיג גרייט דעם רעוואלווער.

אז ער האט דערזעהען, דאס מילער דערנעהנטערט זיך צו איהם, און דראהט איהם מיט'ן מעסער, האט ער געווארענט אז עס איז נישט קיין שפילעכל — אז ער וועט שיסען...

מילער האט איהם אבער נישט געהערט, אדער נישט געגלויבט, און איז ווייטער אויף איהם געגאנגען מיט'ן מעסער.

דאן האט קאראליצקי אויסגעשאסען מילערן אין הארץ אריין און אוועקגעלעגט איהם א טויטען אויפ'ן ארט.

אין הויף איז געווארען א גרויסע מהומה, די פינג-פאנג שפילער זענען ארויסגעלאפען פון לאקאל, און מ'האט געמאכט א גוואלד, אין גאס, אז מ'האט דערמארדעט א מענשען.

גראד איז פערבייגעגאנגען דער פאליציי-קארמיסאר אנדזשאק, וועלכער איז אויף דעם טומעל אריין אין הויף.

קאראליצקי האט איהם אפגעגעבען זיין רעוואלווער, און בעת מעשה אויסגערופען: — „איך האב דערהרגעט א לאבוז, שיצענדיג דאס אייגענע לעבען!"

קאראליצקי איז דאן ארעסטירט געווארען, און דאס געריכט האט קאראליצקין פערמשפט אויף פינף יאהר שווערע טורמע, אריינרעכענענדיג איהם דעם פרעווענץ-ארעסט, סיי דער פראקוראר און סיי דער פערטיידיגער האבען אנגעגעבען אפעלאציעס.

אין די מאטיוועס פון אורטייל איז אנגעגעבען, געווארען, אז דעם קריטישען טאג האט קאראליצקין נישט געדראהט קיין שום געפאהר, מילער האט אויך נישט געהאט ביי זיך קיין מעסער.

ער האט בעקומען א מיטעלע שטראף ווייל ס'איז מעגליך, אז קאראליצקי האט געהאנדעלט אין א מאמענט פון אויפרעגונג. ער איז געבליבען אין טורמע און נעכטען איז אין ווארשא פארגעקומען דער אפעלאציע-פראצעס.

בעת'ן סוף פון די געריכטס-אונטערהאנדלונגען האבען זיך געמאלדען דריי נייע עדות, וועלכע האבען ערקלערט, אז זיי ווילען אפגעבען אין דעם ענין זעהר סענסאציאנעלע ערקלערונגען, צוליב דעם איז דער אפעלאציע-פראצעס איבערגעריסען געווארען אויף דריי וואכען.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאו.

עקסטרע יום-טוב-פרעמיערע!

!!! דער קאנאן פון דער אפערעטע !!!

!!! אזעלכעס האט נאך לאדז נישט געזעהן !!!

דער שענסטער אמעריקאנער בוף-קאמיקער

דזשעק רעכטצייט

פרייטאג, 9 אווענד און שבת, 9 אווענר

זיין מאטא:

שפילען-טאנצען

זינגען—טאנצען

טאנצען—טאנצען

טאנצען

דער גאנצער אנסאמבל, אלע אין שיינע קאמישע ראלען. אנטיילנעמער: (לויט א.ב.) פרויען: אמזעל, בעזמאן, זיסעל גירל, האניגבוים, סופמאן, רובינא. מענער: אמזעל, אייזענבערג, באלבירסקי, גוטמאן, האמבורגער, האניגבוים, הערשקאוויטש, טופמאן.

דיריגענט — ל. זעלמאן.

טעכנ. לייטונג — ק. גוטמאן.

סופליאר — מ. אייזענבערג

אין 2 גאנץ גרויסע אקטען. מוזיק-רעזשי דזשעק רעכטצייט מיט אנטייל פון די בעליבטע ארטיסטין און זינגערין

יוכבד זילבערג

דאנערשטאג, 1. טאג פסח, 4 נאכמיטאג נאר 1 פארשטעלונג (צו ביליגע פרייזען) מיט דזשעק רעכטצייט און יוכבד זילבערג

אין 3 אקטען

דאס רבי'לע

פרייטאג, 2. טאג פסח, 4 נאכמ. (צו ביליגע פרייזען) די שיינע ראמאנט. אפערעטע אין 3 אק.

דער פרייליכער ציגיינער

מיט דזשעק רעכטצייט.

שבת חוה"מ 4 נאכמ. (צו ביליגע פרייזען)

איציק'ל גנב

אין 3 אקטען מיט דזשעק רעכטצייט אין דער טיטעל אל

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

קאנקורס פון בעסטע און שענסטע בעלויכטענע שוי-פענסטער און רעקלאמעס

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט ארדענט איין די „ארגאניזאציע פון ליכט-ווירטשאפט" צווישען 22-טען און 26-טען אפריל א קאנקורס מיט פריזען, פאר די בעסטע בעלויכטענע שוי-פענסטער און רעקלאמעס.

צוליב דעם, וואס דעם 20 ד. ח. ענדיגט זיך דער טערמין פון שליסען די אנמעלדונגען, ווערען די סוחרים געבעטען, וואס גיכער צו שיקען זייערע אנמעלדונגען.

די שוי-פענסטער און רעקלאמעס, וואס וועלען אנגענומען ווערען צום קאנקורס וועלען אין דער צייט פון קאנקורס נישט צאהלען פאר'ן שטראם. פריזען האבען בעשטימט: די לאדזער עלעקטראווניע, די האנדעלס-קאמער, יודישער סוחרים-פעראיין (פיעטריקאווער 10), פוילישער סוחרים-פעראיין, רעדאקציעס פון „נייעס פאלקסבלאט" און פון „גלאס פאראנני", טעכניקער-פעראיין, עלעקטריקער-פעראיין, פערבאנד פון עלעקטראטעכנישע אונטערנעהמונגען, פעראיין פון אינסטאלאציע-פירמען א.א.וו.

אנמעלדען קען מען אין דער „ארגאניזאציע פון ליכט-ווירטשאפט", קאשטשושקי 17.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11

טעאטער „פאפולארני" Teatr „Popularny"

אגראדאווא 18. טעל. 178-00.

5-יעהריגער יובילעי פון דער

„יודישער טעאטער-סטודיע"

אין „הזמיר"

דאנערשטאג, ד. 21 אפריל (1 טאג פסח) 4 נאכמ. בענייאונגס-פרעמיערע

די גאלדגרעבער

קאמעדיע אין 5 אקטען פון שלום עליכם.

פרייטאג, ד. 22 אפריל (2 טאג פסח 3.30 נאכמיטאג

די רייזע פון בנימין דעם דריטען

קאמעדיע אין 10 בילדער פון מענדעלע מוכר ספרים.

שבת, ד. 23 אפריל, (1 טאג חול-המועד) 11.30 פריה

אין פאריש דער קייט אויף

דראמע אין 3 אקטען פון י. ל. פרץ.

מיט א רעפעראט פון דיכטער יצחק קאצענעלסאן.

בילעטען פון 30 גר. — 1.50

שבת, ד. 23 אפריל. 9 אווענד

די גאלדגרעבער

זונטאג, ד. 24 אפריל 9 אווענד

די רייזע פון בנימין דעם דריטען

רעזשי — אידעס, דעקאראציעס און קאסטיומען — יצחק ברוינער. מוזיק — הענעך קאן און דור בייגעלמאן. פלאסטיק און טענץ — איזא הארדי.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען פון 50 גר. אן.

לייבעס-פערשטאפונג

אבנארמעלע צערוצונג און פוילעניש אין דארם, פערימעהרטער וויערגעהעלט פון מאגען-זאפט פערגעהען בײם געברויך פון נאטירליכעו ביטערוואסער 2560

Franciszka Józefa

צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעמטנעס.

„פערעלע"

דער סוף פון אונזער ראמאן „פערעלע" וועט קומען אין מארגענדיגען נומער פון אונזער צייטונג.

צוגעמאכט דעם „ראזוואי"

(א) דאס שטאטישע געריכט האט נעכטען פערמשפט דעם רעדאקטאר פון „ראזוואי" טאדעאוש טשאיעווסקי אויף 3 וואכען טורמע, און דעם עקספעדיענט פון דערזעלבער צייטונג טשעסלאוו סקאמאראדסקי אויף 10 טעג ארעסט.

גלייכצייטיג האט דאס געריכט אויך ארויסגעטראגען א פסק דין, אז דער „ראזוואי" ווערט צוגעמאכט.

זעלבסטמארדן פון ארבייטסלאזע

(2) יוזעף גנאטאוויטש, אג'ארבייטסלאזער (פון ראקיטשינער 12) איז אוועק אין פארק „זשרודליסקא" און אויסגעטרינקען א גרעסערע דאזע יאדינע.

די 23-יאהריגע ארבייטסלאזע, מיכאלינא קולטקאווסקא (גורנא 6) האט אויסגעטרינקען אמאניאק, בכדי צו בעגיין זעלבסטמארד.

אין ביידע פאלען האט אינטערווענירט פאגאטאוויע.

„קאנסום" פאר אלע

די ברייטע קאנסומענטען-שיכטען ווערען אפט פערוואונדערט פון די נידריגע פרייזען אין איינציגען ווארען-הויז אין לאדז „קאנסום" ביי דער „ווידזעווער מאנופאקטור" (ראקיטשינער 54). דער סוד פון די ביליגע פרייזען אין „קאנסום" ערקלערט זיך דערמיט, וואס די דירעקציע קויפט איין גרויסע טראנספארטען סחורות אויף אמאל, דירעקט פון דער ערשטער קוועלע און דאס ערלויבט צו קאלקולירען די פרייזען ביליגער, ווי אומעטום. צום פריהלינג-סעזאן האט דער „קאנסום" אנגעגרייט די שענסטע און מאדערנסטע מענער- און דאמען-שטאפען און פל'ערליי קאלאניאל, גאלאנטעריע, קאנפעקציע און אנדערע סחורות.

גומי-רעדער פאר צוגען

נאך לאדז איז געקומען ה' פיער מיכעלין יוני, מיטאינהאבער פון דער וועלט-פאבריק פון די אויטא-אפאנעס מיכעלין. וועגען דער גרויס פון דער דאזיגער מעכטיגער אונטערנעהמונג ווייס יעדער איינציגער, נישט נאר דער, ווער עס האט עפעס געמיינזאמעס מיט'ן אויטאמאביליום, נאר אפילו דער, ווער עס האט וועניגסטענס פון דער דאזיגער אונטערנעהמונג געהערט.

ה' מיכעלין איז געקומען נאך פוילען, כדי צו רעפרעזענטירען אונזער באהן-מאכט א נייע ערפינדונג פון דער פירמע „מיכעלין". כדי צו בענוצען צו די באהן-וואגאנען רעדער פון גומי-מאסיווען. די דאזיגע ערפינדונג שטעלט מיט זיך פאר אנ'אמת'ע איבערקעהרעניש אין באהן-וועזען, דער ה' מיכעלין האט זיך פעראינטערעסירט מיט לאדז און וועט בעזוכען זיין פערטרעטער, די פירמע בערסאן, נארוטאוויטשא 16.

היינט פרעמיערע!

פרעכטיגער פילם געשאפען אויפ'ן גרונד פון דער פרעכטיגסטער ערצעהלונג פון בעקאנטען שרייבער

TEODOR DREISER א. נ.:

אמעריקאנער טראגעדיע

רעזשי פון בעקאנטען רעזשיסער

Sternberg.

מעכטיגע דראמע פון מענשליכע ליידענשאפטען, גלימשינער לעבענס-וועג, רוף פון קערפער, פלאמען פון שאנדע און מוט-שטראף.

אין די הויפטראלען:

Sylvia Sydney i Philips Holmes

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע פון Paramount אין דער פוילישער שפראך ווי אויך לאנד-אקטואליטעטען.

אנהויב היינט 1 בײטאג, אין געוו. טעג 4.30

פאפולערע פרייזען פון די פלעצער.

הנחה בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונג

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פעטריקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59 ז. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

אדמיניסטראציע-שטראפען
קאנען אפגעלייגט ווערען

(2) די לאדזער וואיעוואדזטווע האט געכטען בעקומען א צירקולאר פון אינערן-מיניסטעריום, לויט וועלכען די שטאטישע סטאראסטווע האט דאס רעכט צו אפשטעלען די ארעסט-שטראפען, וואס זי לייגט ארויף אויף א משך פון 1 ביז 2 יאהר.

רוימענדיג אויף יום-טוב

(2) רוימענדיג די שטוב אויף פסח, איז נעכטען ארויטערגעפאלען פון א בענקעל די 66-יאהריגע לאה ראזענבלום (זאכאדניע 42) און זיך צובראכען די לינקע האנד.

אנ'אומגליקס-פאל

(2) דער 25-יאהריגער פארבער-מייסטער ארטור צימער האט זיך נעכטען, גייענדיג אויפ'ן באלוטער מארק, אויסגעגליטשט און צובראכען די לינקע האנד.

יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון זשורנאליסטן סינדיקאט

זונטאג, דעם 24 ד.ח. האלב 4 א זייגער צום ערשטען טערמין און 4 א זייגער צום צווייטען טערמין, וועט אין גאלדענעם זאל פון „גראנד-האטעל פארקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאדזער זשורנאליסטען-סינדיקאט.

טאג-ארדנונג: בעריכט פון דער פערוואלטונג פאר'ן פערגאנגענעם יאהר; בעריכט פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע, קאמוניקאט פון דער יודישער סעקציע, וואהלען פון א פערוואלטונג אויפ'ן יאהר 1932, וואהלען פון א רעווידיר-קאמיסיע און חברים-געריכט, בודושעט, פרייע פארשלאגען.

„עבריה" ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

די העברעאישע ביבליאטעק „עבריה" ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. וועלכער שטעהט אונטער דער לייטונג פון „מרכז-עברי", האט לעצטענס פערשטארקט איהר טעטיגקייט. עס זענען לעצטענס צוגעקויפט געווארען א גרעסערע צאהל נייע ביכער פון די נייעסטע העברעאישע ארץ-ישראל-אויסגאבען.

קאנצערט פון מישא פאזנאנסקי אין „וויזא"

דעם 28 אפריל, דעם לעצטען טאג יום-טוב אין אווענט וועט דער יונגער פידעל-קינסטלער מישא פאזנאנסקי אויפטרעטען אין א קאנצערט פון קלאסישע יודישע און מאדערנע מוזיק אין „וויזא".

די היגע מוזיק-ליבהאבער וועלען זיכער אויסנוצען די געלעגענהייט צו הערען דעם יונגען קינסטלער, וועלכער האט געפייערט קינסטלערישען טריומפען אין ניו-יארק, פילאדעלפיא און אין אנדערע שטעט פון די פעראייניגטע שטאטען און אין אייראפא.

די אקציע פון די טעקסטילארבעטער
געגען דעם געקינדיגטען קאלעקטיווען אפמאך

(2) היינטיגען שבת און זונטאג זענען אין א רייה לאדזער פראפעסיאנעלע ארבייטער-פעראיינען פארגעקומען פערזאמלונגען געווידמעט דער פראגע פון אנגעהמען א שטעלונג בנוגע דער קינדיגונג פון דעם קאלעקטיוון אפמאך אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

לעת עתה האבען זיך אין לאדז פארמירט צוויי איניציאטיוון פון א בשותפות'דיגער אקציע אין לאדז און לאדזער קרייז:

קודם כל ווערט ארויסגערוקט די קאנצעפציע פון בילדען א צווישען-פעראיינס-קאמיטע דורך די ארגאניזאציעס פון „פראצא", „כאדע" און קלאסען-פעראיינען; און די צווייטע קאנצעפציע איז צו פעראייניגען אלע פראפעסיאנעלע פעראיינען אין לאדז און אומגעגענד. די דאזיגע קאנצעפציע רוקט ארויס די הויפט-פערוואלטונג פון ז.ז.ז. פונאנדערשיקענדיג בריף צו די פעראיינען: קלאסען-פעראיין, „כאדע" און קארטעל ז.ז.פ. וועגען צוטרעטען צו דער צווישענפעראיינס-קאמיסיע.

דערווייל אבער איז צו זעהן, אז דער ענין פון אנהויבען אן'אלגעמיינע בשותפות'דיגע אקציע שטעהט אונטער א פראגע-צייכען. וואהרשיינליך וועלען די אקציע פיהרען דריי בעזונדערע גרופען: 1) „פראצא", „כאדע" קלאסען-פעראיינען און דער טעקסטיל-פעראיין ביים ז. ז. פ. 2) פערבאנד פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען (ז. ז. ז.). און 3) 9 פראפ. ארבייטער-פעראיינען ביים ז. ז. פ, וועלכע וועלען פיהרען א בעזונדערע אקציע, אומאפהענגיג פון די פריהערדיגע צוויי גרופען.

(2) זונטאג איז אין פאביאניץ פארגעקומען א גרויסער מיטינג, צוזאמענגערופען פון ז. ז. ז. אויף וועלכען עס איז בעשלאסען געווארען צו ערקלעהרען א קאמף די פרובען צו פערקלענערען די ארבייטער-לוינען.

(2) די הויפטפערוואלטונג פון ז. ז. ז. האט נעכטען ארויסגעשיקט אין אלע זיינע פראווינץ-אפטיילונגען אויפפאדערונגען וועגען צוזאמענרופען דרינגענדע פערזאמלונגען וועגען אנטייל אין דער פראטעסט-אקציע.

תשעה ירחי — זיצען
פאר גנב'ענען 25 שטיקלעך סחורה

(2) נעכטען זענען געשטאנען פאר'ן געריכט דער 56-יאהריגער אליה אלשער און דער 29-יאהריגער שעי' מאיר פוקס (א דראזשקער), וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען, אז דעם 18 סעפטעמבער פ.י. האבען זיי ארויסגעגנבעט ביי דער פירמע „ווארשא-לאדזער האנדעלס- געזעלשאפט" 25 שטיק שיבלערס סחורה.

דער ערשטער איז פערמשפט געווארען אויף 9 חדשים טורמע און דער צווייטער איז געווארען פרייגעשפראכען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
אין טענער-שוועבע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעממט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

ר'עטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאן 116-33
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק, ד"ר יוסטמאן, ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציגע, ד"ר ראקאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנעה, ד"ר וויינבערג, ד"ר סטופעל. צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קראשיאווא
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע און ערצטליכע אנאליזען.

— דורך — עברי 3 חדשים
פון א-ב ביז עברי און דאווענען דורך 3 חדשים ווערט געלערנט מיט קינדער פון 4 יאהר אן דורך מלמדים-ספעציאליסטען אין דעם בעוואוסטען רעליגיעזען
גן-ילדים פרעבעל-שולע
ביים בית-ספר „תורה-ודת"
פל. וואלבאשטשי (נייע שטאט) 6
קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיימגעפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.
איינשרייבונגען ווערען אנגענומען פון 1–11 מיטאג.

Starszy Felczer
L. Tajchner
אלטשטאדט 12
בעזיצט א 23-יעהריגע שפיטאל-פראקטיק אין ווארשא און אין לאדז.
נעהמט אן קראנקע פון אלע ספעציאליטעטען א גאנצען טאג.
פאר ארימע אויפנאהם פון 8–10 פריה נור 1 זל.

ר'עטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137-63
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען
וואלינסקי, זאלצוואסער, לוביטש, סלאבאדסקי, קערשנער, שיפמאן, שמירגעלד, שמערלאווסקי
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט
צאהן-ארצט לאזשינסקא-סטאראפאלסקא
א בעראטונג ביים אויגען-דאקטאר נאר 3 זל.

שייטלען
— מיט —
פאריזער שרינגען
ווי אויך
פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
און אנדולאציע
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש,
סקווערא ווא 15.

ENGLISH
פראנפענגער און פארטגעשריטענע. קאנווערסאציע, ליטעראטור
צו מעסיגע פרייזען
ערטיילט א פעהיגער פעדאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

עפענטליכער מאניפעסט
צו מיינע ג. קליענטען!
צוליב דעם קריזיס, גיב איך די מעגליכקייט אלע צו שפארען געלד
לעזט אוך שטויבט!
מיין פאפולערער קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט
„פאלאניא" שוו. יעזשעגא 11
וואס איז בעקאנט מיט זייגע גוטע קינסט-לערישע אויפנאהמען אין לאדז, האט
רעדוצירט די פרייזען — כמעט בחנם!
דערצו בעקומט דער קליענט א מתנה — א שפיגעל מיט זיין פאטאגראפיע
בעמערקונג: אויפ'ן פערלאנג פון די ג' קליענטען, גיבען מיר ארטיסטישע קאסטיומען גענצליך בחנם. מיט אכטונג
ארטיסט. פאטאגראף. אטעליר
„POLONJA"
לאדז, יעזשעגא 11.
צופאהר מיט טראמוואי נומ' 3. אינה.: דיפל. פאטאגר גוטערמאן

ערב יו"ט אין „ארזט"
היינט און מארגן ווערט נישט געשפילט

צוליב די לעצטע ערב-יום-טוב-טעג ווערט היינט און מארגן אין „ארזט" נישט געשפילט.

דער פולשטענדיג-נייער סענסאציאנעלער פראגראם א. נ. „פייגעל אינדערלופטען", וועלכער איז אנגעפיקעוועט מיט כל טוב, מטעמים ווערט איצט גע'כשרט צוזאמען מיט דער „כשרער מקוה" וואס ווערט געוויזען אין דעם פראגראם אין איהר גאנצער „פראכט און גלאנץ".

דעם דאזיגען פראגראם וועט מען מוזען בעוויזען צו זעהן אין משך פון די יום-טוב-טעג ווייל גלייך נאך פסח הויבט אן דער „ארזט" צו שפילען אין ווארשא (אין „עליזעאום").

„דאס געשריי פון געוויסען"
אויפטריט פון אידא קאמינסקא און ז. טורקאוו

דער אויפטריט פון די בעקאנטע און בעליבטע ארטיסטען אידא קאמינסקא און ז. טורקאוו, וואס וועט פארקומען דעם שבת חול המועד האלב 11 אין דערפריה האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג אין די ברייטע קרייזען פון היגען טעאטער-פובליקום.

די בעריהמטע ארטיסטען וועלען אויפפיהרען די שפאנענדע דראמע פון פראנצויזישען דראמאטורג ווערנער. די דאזיגע דראמע, וועלכע בעהאנדעלט אין א זייער אריגינעלען אופן דאס אייביגע פראבלעם פון ליבע לייזענשאפט און איינפערזוכט איז דורך די גאסטראלערען אויפגעפיהרט איבער 10 מאל אין ווארשא און שטענדיג ביי א פול געפאקט טעאטער.

אויך די טעאטער-קריטיק פון דער גאנצער ווארשעווער פרעסע האט זיך זעהר ווארים אפגערופען און געלויבט די אויפפיהרונג פון דער אריגינעלער און גלייכצייטיג שפאנענדער דראמע.

ס'איז דעריבער צו דערווארטען, אז אונזערע ליבע גאסטראלערען, וועלכע קומען בלויז אויף איינמאליגען אויפטריט וועלען אויך אין לאדז שפילען ביי א פול-געפאקטען פילהארמאניע-זאל.

„מעשה בראשית"
פיהרט אויף דער „שיר"-כאר אין דער „פילהארמאניע"

דער פייערליכער קאנצערט, וועלכען עס ארדענט איין דער היגער „שיר"-כאר אין צוזאמענהאנג מיט'ן 200-יעהריגען געבורטס-טאג פון קאמפאזיטאר יאזעף היידן, האט ארויסגערופען אין די היגע מוזיקאלישע קרייזען גרויס אינטערעס.

דער „שיר"-כאר וועט ביי דער מיטווירקונג פון לאדזער פילהארמאניע-ארקעסטער און א רייה סאליסטען, אויפפיהרען היידענ'ס גרויסע ארטאריום „מעשה בראשית".

מיט'ן קאנצערט וועט אנפיהרען פראפעסאר י. פיוווישעס.

פאר'ן קאנצערט וועט האלטען א געלעגענהייטס-ווארט דער בעקאנטער מוזיק-קענער דיר. א. פערעלמאן.

דער קאנצערט וועט פארקומען דעם נאהענטען זונטאג, דעם 24 אפריל, 4 נאכמיטאג אין פילהארמאניע.

ס'איז צו ערווארטען, אז דער קאנצערט פון „שיר", וועלכער טרעט איצט אויף צום ערשטען מאל נאכ'ן ריזיגען ערפאלג אין דער ווארשאווער פילהארמאניע וועט האבען גרויס ערפאלג.

„יודישע טעאטער-סטודיע"
שפילט פסח אין „סאמולארני"-טעאטער

אלע פארברייטונגען צו די נאהענטסטע פייערליכע פארשטעלונגען פון דער "יודישער טעאטער-סטודיע" ביים „הזמיר" צו שפילען פסח אין „סאמולארני"-טעאטער זענען אין פולען גאנג. די „יודישע טעאטער-סטודיע" פייערט גלייכצייטיג דעם 5-יאהריגען יובילעי.

עס ווערען געגעבען שלום עליכם'ס „די גאלדגרעבער", י. ל. פרץ'ס „אין טאליש אויף דער קייט" און מענדעלע מוכר ספרים'ס „מסעות בנימין השלישי".

ראדיא-פראגראם
דינסטאג, דעם 20 אפריל 1932

11,45 פרעסע-איבערזיכט, 11,58 צייט-סיגנאל, 12,10 גראמאפאן, 3,25 פארלעזונג, 3,50 פראגראם פאר קינדער, 4,20 פארלעזונג, 4,40 גראמאפאן, 5,10 פארלעזונג, 5,35 נאכמיטאג-קאנצערט, 6,50 פערשידענעס, 7,15 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 7,30 רעפערטואר, 7,45 ראדיא-פרעסע, 8,00 פעליעטאן, 8,15 אווענד-קאנצערט, 9,30 טראנסמיסיע פון ווארשא, 10,00 פאסטקעסטעל, 10,15 קאנצערט, 10,45 קאמוניקאטען, 11,00 טאנץ-מוזיק.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראראווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאכאוו
כירורגישע אפטיילונגפון ד"ר מעד. מ. קאנטאר.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון $2^1/_2$ – 4 און פון 7 – 8 אווענד

די עלעגאנטסטע מענער=היטעל „KURJER KAPELUSZNICZY"

צום איצטיגען פריהלינג- און זומער-סעזאן עמפפעהלט
אין די נייעסטע סארטען און קאלירען
דאס ניי=ערעפענטע היטעל=געשעפט
לאדז, 15 פאלודניארוא 15

אכטונג! צוליב דער ערעפנונג פערקויף איך מיט 40% ביליגער. זעמטליכע רעפעראטורען און פאסאנירען ווערען אויסגעפיהרט לויט'ן אויסלענדישען מוסטער. קומט און איבערציינגט אייך

ביי=ערעפענטע מצה=בעקעריי פון מרדכי יעלין
מעכאנישע
24 פיעטריקאווער 24, טעל. 173-46
באקט אויך די בעסטע מאשין=מצות אויך ווי מצה=רייבעכץ
אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב ש"י וואפנער כשר לפסח הורט און ענצעל-פערקויף
מיינע פערקויפס-פלעצער זענען:
מ. פאזאנסקי, גדאנסקא 11, טעל. 161-59, אפאטאווסקי, זאכאדניא 31.
בעמערקונג: די בעדינגונגען אין די געוועלבער זענען די זעלבע ווי ביי מיר אין דער בעקעריי.

דער איבעראל בעוואוסטער אפטיק
W. MEYROWICZ
NARUTOWICZA 8, tel. 170-21
עמפפעהלט אין א גרויסען אויסוואהל ברילען, ברילען-גלעזער, פענסנע און אנד.
צו זעהר ביליגע פרייזען.
אויפ'ן ארט ווערען געמאכט פערס. רעפעראטורען. אויך לאגער שטענדיג פרישע גאראנטירטע פרעזערוואטיווען. צוו. אנד. פון דער בעקאנטער מארקע
Primeros-Gum?
2558

---

1 lub 2 pokoje

frontowe z niekrępującem wejściem, telefonem **DO WYNAJĘCIA.**

Wiadomość **Cegielniana 58,** m. 4 od 2–3 pp.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער פילם, וואס האט ערשוטערט אלע וועלט-ערקענען א: נ:
1) קעניג פון די בולווארען
אין דער הויפטראלע:
GEORGES MILTON.
2) **BRANKA WODZA**
אין דער הויפטראלע:
JOHN BOLES.
אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.
נעכסטער פראגראם: „דוד גאלדער".

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס איז גוף פאר הויקערס און פיס
פערלאזט אייך נישט, וויל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער אנזאגן א גרויסער סכנה דורך פערדרייען קישקעס העלפט ער בראנדיג און שמערצליך. ספעציעלע בעהאנדלונג מיט הייל-ארטאפעדישע גומי-באנדאזשען פאר מענער, פרויען און קינדער.

די פאטאגראפיע שטעלט פאר דעם בעריהמטען ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) וועלכער האט א חוץ זיין האנארער בעקומען בעזונדערס פון ה' ב. מאלערמאן א גרויסע בעלוינונג פאר דער אויסקורירונג פון ברוך אהן אפעראציע אין דער צייט, ווען ס'האט איהם געדראהט דער טויט צוליב ברוך-גאנגרענע.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין הערצליכסטען דאנק דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פאר זיין הירקזאם פערלענגען מיר אן ארטאפעדישען באנדאזש אויף מיין בויך-ברוך. כ'בין געווען זעהר קראנק, כ'האב אפט געהאט רופטור-אטאקען און יעצט פיהל איך מיך זעהר גוט און מוז דעריבער בענשען דעם ה' דיר. ראפאפארט
אסתר שרייבוים, זשעלאזנא 34a.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין הארציגסטען דאנק דער פערוואלטונג פון „ביקור חולים" פאר זייער גוטען טאט ביים בעזארגען מיך מיט פסח-פראדוקטען, ווי אויך געלד און גראטעוועס מיך ממש פון נויט.
פרימעט וויעוויאראווסקא,
לאגעוניצקא 9.
2545

די ערשטע יודישע
ראהמען-פאבריק
פון י. צווייליך, לאדז,
נארוטאוויטשא 11, (אין הויף)
עמפפעהלט צו פאבריקס=פרייזען
זעמטליכע איינראהמונגען אין
ליסטען סטיל אוואהל ראהמען
ווי אויך גארדין=קאסטען אין א גרויסען אויסוואהל

די ביליגסטע קוועלע

פון ניקעל- און אייזען=בעטען
קינדער-בעטלעד
קינדער=וועגעלעך
פעלד-בעטען
מאטראצען / קאזעקעס / טאפטשאנעס / הורט / דעטייל
אין דער ניי-ערעפענטע פירמע
Krajowa Centrala Łóżek
לאדז, פיעטריקאווער 66, אין הויף.
די בעסטע קוואליטעט! פינקטליכע און רעעלע אויספיהרונג!
בעמ.: דאס אנקוקען פערפליכטעט נישט צום קויפען.

מודעה לאפרושי מאיסור נבלות וטרפות.

צו פערמיידען די גרויסע מכשולים ביי קויפען געשאכטענע גענז, הינער, וועלכעס עס איז אומגעהויער דאס הפקרות אין די האלעס און יאטקעס, מכשולים פון נבלות וטרפות איז געווארען איינגעפיהרט בלעכענע פלאמבעס מיט דער אויפשריפט או״פוכט פון ראבינאט און ועד הכשרות ביי דער קהלה מיט דער דאטע פון דער שחיטה, פאפירענע באנדעראלען זענען אפגעשאפט און האט נישט קיין ווערט דאס איז געפעלשט, דעריבער איז דער הייליגער חוב אויף יעדען יוד שטרענג אפהיטען און נאר קויפען אזעלכע געשאכטענע עופות, וואס האט א בלעכענע פלאמבע אויף די פולקע.

אהן בלעכענע פלאמבע איז בעטראכט אלס נבלה וטרפה או א שאלה אויף די כלים.

די גענזלערס אדער יאטקעס וואס וועט פערקויפען אהן בלעכענע פלאמבע אלס כשר וועט ווערען גע'אסר'ט.

לאדזער ראבינאט און ועד הכשרות.
2537

בעמערקונג: דער גענזלער משה ברושעסקי און זיין פרוי שרה'טשע וואכאדניע 1 פיבעכס הויז, האבען נישט קיין נאמנות אויף כשרות און מ'קען ביי זיי נישט קויפען אלס כשר.

יעדער איינציגער
האט זיך איבערציינגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Samochody
i motocykle używane,
Kupno, sprzedaż, komis zamiana.
Auto-Agencja
Gdańska 82 tel. 189-28

OKAZJA!
Do sprzedania WILLA z ½ morg. placem w lesistej, suchej okolicy, blisko poczekalni, nadająca się na pensjonat. Dojazd tramwajem Tuszyńskim. Oferty sub: „25.000" do adm. niniejszego pisma.
2548

DR. MED. J. ŁUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: חקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענט און פיס, גארסעטען א. אז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.03 נאכמיטאג.

א שוויצער

דו מעלקען קיה זוכט א פאסטען פון 8 ביז 20 קיה מיט גוטע צייגנישען. — געלערענט אין שווייצלאנד. פערשידענע קיה-קראנקהייטען קוריר איך אליין אויס.
אנטאני דובלאס, מאדרע 19.
2550

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע
גרויסער אויסוואהל

שפאצירוואגענס
אייזען = ניקעל-
בעטען
מאטראצען
„Patent" ספרענזינאווע
ווירזשימאטשקעס אמעריקאנער
צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער
„DOBROPOL", Łódź
Piotrkowska 73 (אין הויף)

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל=ארצט פאר הויט= און געשלעכטס=קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אן פון 8–11, זונטאג פון 10–1.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr. Józef Kon
קינדער=קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
אל. קאשטשושקי 3, טעל. 144-84

קליינע אנאנסען

1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען

א שטוב מיט א קוך צו פערמיטען. צו ערפאהרען גדאנסקא 19, וו. 3a.
2547

Do wynajęcia duży pokój frontowy z umeblowaniem lub bez. Skwerowa 3, mieszk. 8.
2546

א שטוב מיט א קוך, זוניגע וואוינונג מיט א באלקאן און קארידאר, 2-טער שטאק ביליג צו פערמיטען דירעקט פון ווירט. צו ערפאהרען פראנציסקאנער 30. ס'איז אויך דא אבצוגעבען אנ-ענצעלנע וואוינונג. צופאהר מיט טראמוואיען.
2549

פריוואט פאסטנס

ס'ווערט געזוכט א פערקויפער פון דער קארט-בראנזשע. זיך צו ווענדען ביי ספעקטאר, זגערזשער 10, פראנט, 2-טער שט.
2540

פערשידענעס

א שאמאט-קוך ביליג צו פערקויפען. וואכאדניא 64 וואוינונג 15.
2552

ס'איז געפונען געווארען א וועקסעל, צאהלבאר אין ראדאם. אפצונעהמען געגען סימנים ביי זאנענשיין, פאלודניאווא 21.
2549

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלונג א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פער'ן אינהאלט און פערמינונג די ענגנסטן איז דער פערלאג נישט פאראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען אין בייטאג.

אנאנסען-פרייז: פער'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער דריט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— 8
[illegible] 50 [illegible] 100 [illegible] 10 גר. [illegible]

Wydawnictwo „Nejer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. [illegible]
[illegible] „Nejer Folksblat", [illegible] 31.